

371 6072

๔ 452 ๗

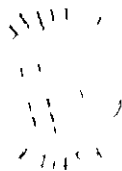
ร. 2

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปริญญาโท

ของ

แหวนใจ หนึ่งน้อย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สิงหาคม 2530

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

19 พ.ค. 2531

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บทคัดย่อ
ของ
แหวนใจ ห่มน้อย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สิงหาคม 2530

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างครูประถมศึกษาที่สอนอยู่ในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพ การประถมศึกษา (คพศ.7) ภายใต้เงินทุนร่วมมือของรัฐบาลญี่ปุ่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง กับนอกเมือง และครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม 23 คน และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ 37 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน ซึ่งเน้นพฤติกรรมการสอนออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและ ด้านการใช้วิธีสอน สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย คือ $t - test$ ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า

1. พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สอนในจังหวัดที่อยู่ในและ นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา(คพศ.7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศ ในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมืองด้าน การใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

3. พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และ ด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

THAI LANGUAGE TEACHING BEHAVIORS OF TEACHERS
UNDER THE OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSON

AN ABSTRACT

BY

WANJAI MONNOY

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

August 1987

The purpose of this research was to compare Thai teaching behavior of the primary school teacher who were teaching in and out of Changwats under the seventh Education Development Project operating by the Japanese Overseas Economic Cooperation Fund (OECF), teaching in and outside town and teaching in Pratomsuksa 1 - 4 and 5 - 6 levels.

The sample of the study was comprised of 60 primary school teachers. 23 in Changwat Nakonpanom and 37 in Changwat Burirum. In collecting data, observation technique was used for recording the teaching behaviors in three aspects : the use of teaching aids, the classroom atmosphere, and the teaching methods.

The statistical method for data analysis was t - test.

The results of this study revealed as follows:

1. Comparison between the teaching behavior of the Primary school teachers who teach in and out of The Project. Behaviors in using of aids, improving of classroom atmosphere and teaching styles were significantly different at .01 level.

2. Comparison between the behaviors of the Primary school teachers who teach in town and out of town. Behaviors in using of aids was significantly different at .05 level. Behaviors in improving of classroom atmosphere and teaching styles were not significantly different.

3. Comparison between the behaviors of the Primary school teachers who teach in Prathom I - IV and Prathom V - VI. Behaviors in using of aids, improving of classroom atmosphere and teaching styles were not significantly different.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้นี้
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

/

/

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรณี โสมประยูร รองศาสตราจารย์ ดร.ไวฑูรย์ หวังพานิช และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทร จันทระศรี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยความสะดวกในการประมทศกษากงหวัดนกรพนมและกงหวัดนบุรีรัมย์

หัวหน้าการประมทศกษากงหวัดนกรพนมและกงหวัดนบุรีรัมย์ หัวหน้าการประมทศกษากงหวัดนกรพนม
กงหวัดนบุรีรัมย์ อาจารย์ใหญ่ กงหวัดนกรพนม และคณะครูกลุ่ม
โรงเรียนนกรพนมร่งสรรรค์ กลุ่มโรงเรียนนกรพนมร่งสรรรค์ กลุ่มโรงเรียนนกรพนมร่งสรรรค์
สังกัดสำนักงานการประมทศกษากงหวัดนกรพนม กลุ่มโรงเรียนนกรพนม-กงหวัดนกรพนม
กลุ่มโรงเรียนนกรพนมร่งสรรรค์ กลุ่มโรงเรียนนกรพนม-กงหวัดนกรพนม สังกัดสำนักงานการประมทศกษากงหวัดนกรพนม
กงหวัดนกรพนม กลุ่มโรงเรียนนกรพนม 1 กลุ่มโรงเรียนนกรพนม-กงหวัดนกรพนม
กลุ่มโรงเรียนนกรพนมร่งสรรรค์ กลุ่มโรงเรียนนกรพนม-กงหวัดนกรพนม สังกัดสำนักงานการประมทศกษากงหวัดนกรพนม
กงหวัดนกรพนม กลุ่มโรงเรียนนกรพนม-กงหวัดนกรพนม กลุ่มโรงเรียนนกรพนม-กงหวัดนกรพนม
จรงแซมก สังกัดสำนักงานการประมทศกษากงหวัดนกรพนม กงหวัดนกรพนม ที่ให้ความร่วมมือ
และความละวากในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทศสอบ เครื่องมือและการวิจัย

ขอขอบกนอาจารย์สุเทพ เชื้อเจริญ อาจารย์พรวิไล เลนห์เมือง
อาจารย์ยวด บุญประเสริฐ อาจารย์โพธิ์โรจน์ กวงสุดา กนหิสุทธิ์ ภูเงิน ที่ให้ความ
ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์จากสำนักงาน
คณะกรรมการการกศกาแห่งชาตและสำนักงานคณะกรรมการการประมทศกษากงหวัดนกรพนม
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา
มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่วชาพเจ้า

แหวนใจ หมั่นน้อย

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษากันควัว	4
	ความสำคัญของการศึกษากันควัว	5
	ขอบเขตของการศึกษากันควัว	5
	นิยามคำศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521	8
	การสอนและปัญหาการสอนภาษาไทย	10
	พฤติกรรมการสอน	16
	การสังเกตพฤติกรรมการสอน	28
	โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (พ.ก. 7)	30
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
3	วิธีดำเนินการศึกษากันควัว	39
	กลุ่มตัวอย่าง	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
	การจัดกระทำข้อมูล	42
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
เหตุการณ์การสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและ	
นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คทส. 7)	44
เหตุการณ์การสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมือง	
และนอกเมือง	50
เหตุการณ์การสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา	
ปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6	55
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	61
ประชากร	61
กลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
อภิปรายผล	63
ข้อสังเกตที่พบในการศึกษาครั้งนี้	68
ข้อเสนอแนะ	69
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	77

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	40
2	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและ นอกโครงการ ด้านการใช้สื่อ	45
3	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและ นอกโครงการ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	46
4	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและ นอกโครงการ ด้านการใช้วิธีสอน	48
5	การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำ การสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการ	49
6	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและ นอกเมือง ด้านการใช้สื่อ	50
7	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและ นอกเมือง ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	52
8	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและ นอกเมือง ด้านการใช้วิธีสอน	53
9	การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำ การสอนในโรงเรียนในเมืองกับนอกเมือง	55
10	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ	56
11	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ...	57
12	พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้วิธีสอน	59

13	การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำ การสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับปีที่ 5 - 6	60
14	จำนวนการใช้สื่อการสอนของครูในและนอกโครงการ	90
15	แหล่งที่มาของสื่อ	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	23
2 แผนภูมิแสดงการเลือกกิจกรรมการสอน	24

ภูมิหลัง

ภาษาไทยมีความสำคัญในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทย และเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์และความเข้าใจตรงกันระหว่างคนไทยทุกคน นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไปสู่ชนรุ่นหลังสืบต่อไป ความสำคัญอีกประการหนึ่งของภาษาไทยก็คือ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาวิชาความรู้ของเยาวชนไทย การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ล้วนต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือพื้นฐานสำคัญในการเรียนการสอนทั้งสิ้น (มานีภา ตรีลากร 2525 : 1) ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีทักษะทางภาษาจะสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดีและประสบผลสำเร็จในการดำรงชีวิต (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ 2522 : 1) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจึงควรให้เยาวชนไทยได้เรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ ให้ความรู้ ทักษะและเจตคติอันดีและถูกต้องต่อภาษาไทย (กรมวิชาการ 2520 : 1) การเรียนการสอนภาษาไทยจึงควรดำเนินการอย่างมีแบบแผน จริงจังและมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยคณิตศาสตร์และภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 5) ซึ่งมีอัตราเวลาเรียนของกลุ่มทักษะดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2	ประมาณร้อยละ 50	ของเวลาเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4	ประมาณร้อยละ 35	ของเวลาเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6	ประมาณร้อยละ 25	ของเวลาเรียน

อัตราการจัดเวลาเรียนของกลุ่มทักษะนั้นจะมีเวลาเรียนมากในระดับต้น ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้นในการศึกษาของเยาวชนเพื่อจะได้นำไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหาวิชาความรู้อื่น ๆ ต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยที่จะให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรนั้น

ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการไม่ว่าจะเป็นนักเรียน หลักสูตร สื่อการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทย (สมพงษ์ จิตระดับ 2527 : 9) และปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ครูผู้สอน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทที่จะทำให้การเรียนรู้การสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการเรียนรู้การสอนจะมุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางก็ตามความสำคัญของครูก็ไม่ได้ลดลง หากแต่ครูจะต้องลดบทบาทการสอนของตนเองโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น กิจกรรมที่ครูเป็นผู้จัดขึ้นจะต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนให้นักเรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ (พิวงนา จันทนา 2526 : 36) ครูจะต้องใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ค้นคว้าหาคำตอบและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การจัดเนื้อหาควรมีการบูรณาการความล้าซับซ้อนจากง่ายไปหายาก (กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 155) นอกจากนั้นครูควรเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับอายุ สติปัญญาและประสบการณ์ของนักเรียน สื่อการสอนที่นำมาใช้ควรจะช่วยสร้างความสนใจช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างความคิดรวบยอดที่ถูกต้องตรงตามเนื้อหาบทเรียน มีการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่ถูกต้องจึงจะทำให้การเรียนรู้การสอนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กรมวิชาการ 2522 : 93) แต่อย่างไรก็ตาม จากการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในปี 2528 (กองวิชาการ 2528 : 6) กลุ่มทักษะภาษาไทย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับร้อยละ 50 เกือบเล็กน้อย (ศรีสมร สอนจรรยา 2525 : 71) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผลจากการศึกษาของนันทวัลย์ ศรีปัญญาพร (นันทวัลย์ ศรีปัญญาพร 2527 : 98 - 99) พบว่า ปัญหาการสอนภาษาไทยมีสาเหตุมาจากครูมีความรู้และทักษะในการสอนให้มีประสิทธิภาพตามคู่มือครูไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยังขาดงบประมาณสำหรับการสร้างสื่อตลอดจนเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ประเภทเทป วิทยุ โทรทัศน์และที่สำคัญที่สุดคือ ครูไม่ตั้งใจในการสร้างและใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อแก้ปัญหาครูไม่สนใจในการสร้างและใช้สื่อการสอนตลอดจนการขาดแคลนสื่อการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำโครงการแก้ปัญหาด้านสื่อการสอน

3 โครงการ (เอกสารแนบนำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา กพด. 7

2529 : 3) คือ

1. โครงการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ โดยความร่วมมือจากองค์การ UNICEF
2. โครงการจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ของรัฐบาลไทย
3. โครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัด ปัตตานี-ศรีสะเกษ) ซึ่งดำเนินการในรูปแบบของศูนย์วิชาการโดยจัดตั้งศูนย์วิชาการ ขึ้น 2 ระดับ คือ ศูนย์วิชาการจังหวัด ๑ ละ 1 ศูนย์ และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มละ 1 ศูนย์ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์รวมคณิตศาสตร์และภาษาไทยในจังหวัดปัตตานีและ จังหวัดศรีสะเกษพบว่า อัตราการมาเรียนเฉลี่ยและอัตราการเลื่อนชั้นของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นนับแต่มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการ

จากผลการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี - ศรีสะเกษ) ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานศูนย์วิชาการและ แนวทางในการแก้ไข สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้ร่วมมือกับสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ในปี 2528 (กพด. 7) โดยดำเนินการตามรูปแบบของโครงการนำร่องจังหวัดปัตตานี- ศรีสะเกษ โดยในปีงบประมาณ 2528 เป็นระยะที่ 1 ดำเนินการใน 11 จังหวัด ของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อุบลราชธานี และมุกดาหาร จุดมุ่งหมาย หลักของโครงการคือ การพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริงของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติแก่ครูผู้สอนและครูวิชาการในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูผู้สอนสามารถเลือกและใช้สื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 อันจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อพัฒนากระบวนการมีเทร การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ให้มากที่สุด

4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนประถมศึกษาได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยความเสมอภาคและมีมาตรฐานการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน

5. สนับสนุนการบริหารจัดการประถมศึกษาในทุกระดับให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปีงบประมาณ 2529 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2528 ให้ชื่อโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา 2529 (กพศ. 7) โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 124,932,000 บาท และในปีงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจะขยายโครงการออกไปยังจังหวัดที่เหลืออีก 44 จังหวัด และมีโครงการที่จะขยายไปในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ เป้าหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) นี้คือ มุ่งที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่อยู่ในโครงการนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่นอกโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงและขยายโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) ได้ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำการสอนในโรงเรียนที่ตั้งในเมืองกับนอกเมือง ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน

ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู เพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการประเมินประสิทธิภาพของโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7)

ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 สถานภาพของครู ได้แก่ ครูภาษาไทยที่ทำการสอนใน

2.1.1.1 จังหวัดที่อยู่ในโครงการ

2.1.1.2 จังหวัดที่อยู่นอกโครงการ

2.1.2 ที่ตั้งของโรงเรียน ได้แก่

2.1.2.1 โรงเรียนในเมือง

2.1.2.2 โรงเรียนนอกเมือง

2.1.3 ระดับชั้นที่สอน ได้แก่

2.1.3.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4

2.1.3.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู 3 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านการใช้สื่อ

2.2.2 ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

2.2.3 ด้านการใช้วิธีสอน

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการสอน (Teaching Behavior) หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทั้งทางด้านร่างกาย ความนึก และความรู้สึกของครู ในการจัดประสบการณ์ สถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมซึ่งเป็นการแสดงออกทั้งของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องอย่างมีปฏิสัมพันธ์

1.1 พฤติกรรมด้านการใช้สื่อ หมายถึง การนำวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.2 พฤติกรรมด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนในขณะที่ทำการสอนในห้องเรียนและมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 พฤติกรรมด้านการใช้วิธีสอน หมายถึง วิธีการเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาสาระ ของบทเรียนหรือกระบวนการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยครูปฏิบัติหรือนักเรียนปฏิบัติ หรือทั้งครูและนักเรียนปฏิบัติร่วมกันในห้องเรียนในปวงหนึ่งของการสอนอาจมีกิจกรรมการเรียน- การสอนหลายอย่างที่ครูและนักเรียนต้องปฏิบัติ ึ่งแต่ละกิจกรรมจำเป็นต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

2. ครู หมายถึง ครูสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ

4. จังหวัดที่อยู่ในโครงการ หมายถึง จังหวัดที่มีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา
(คพศ. 7)

5. จังหวัดที่อยู่นอกโครงการ หมายถึง จังหวัดที่มีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา
(คพศ. 7)

6. โรงเรียนในเมือง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

7. โรงเรียนนอกเมือง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการเสนอรายละเอียดและแนวคิดตลอดจนผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู โดยจะเสนอตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
2. การสอนและปัญหาการสอนภาษาไทย
3. พฤติกรรมการสอน
 - 3.1 การใช้สื่อการสอน
 - 3.2 การอภิปรายบรรยายในชั้นเรียน
 - 3.3 การใช้วิธีสอน
4. การสังเกตพฤติกรรมการสอน
5. โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องราวของโลก แม้แต่ชีวิตและสังขารยังเปลี่ยนไปทุกวันทุกเวลา การศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเมื่อชีวิตเปลี่ยนแปลงการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเมื่อการศึกษาเปลี่ยนไปตามหลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนไปเช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของสังคมไทย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มาประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 10) ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แตกต่างจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 หลายอย่าง คือ

1. จุดหมายของหลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จะมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่เป็นอยู่

2. กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มุ่งสอนมากกว่าสอนหนังสือ หนังสือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษา การศึกษาจะต้องสอดคล้องกับชีวิตจริงครูต้องสอนด้วยวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะไปปฏิบัติจริง หรืออาจกล่าวได้ว่ามุ่งสอนเพื่อให้เป็นมนุษย์มีไม่สอนเพื่อให้รู้หนังสือเท่านั้น (กรมวิชาการ 2520 : 22) กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น จะไม่ใช่วิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะแต่จะใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พยายามให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการคิด ทำ และแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง

3. โครงสร้างและเนื้อหา สำหรับด้านโครงสร้างและเนื้อหาแตกต่างจากหลักสูตร พุทธศักราช 2503 คือ ให้นำเอากลุ่มวิชาต่าง ๆ มารวมกันเป็นกลุ่มประสบการณ์ แล้วตั้งชื่อกลุ่มประสบการณ์เหล่านั้นตามคุณลักษณะที่ต้องการให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน มี 5 กลุ่มประสบการณ์ (บันลือ ฤกษ์งาม 2524 : 3) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาเลือกระหว่างวิชาการงาน
พื้นฐานอาชีพกับวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ดังนั้นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพ
ความต้องการและความเป็นอยู่ในปัจจุบันมากที่สุด เพราะเป้าหมายของหลักสูตรมุ่งให้เยาวชน
ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติเป็นที่พึงประสงค์ของ
สังคม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และนำความรู้ความสามารถมา
พัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

การสอนและปัญหาการสอนภาษาไทย

1. การสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าหลักสูตร
จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตามการสอนภาษาไทยโดยทั่วไปก็ยังมุ่งส่งเสริมการใช้ภาษา
ให้ถูกต้องเพื่อให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์
แสวงหาความรู้ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมี
ความสุข (กรมวิชาการ 2520 : 85) ในการสอนภาษาไทยควรเน้นการพัฒนาทักษะ
การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน ซึ่งการสอนทักษะทั้ง 4 นั้น จะต้องผ่านกระบวนการคิด
มีการฝึกทักษะทั้ง 4 อย่างสัมพันธ์กัน เพื่อให้การสอนภาษาไทยบรรลุเป้าหมายหรือมีประสิทธิภาพ
ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนควรจะได้ศึกษาเกี่ยวกับจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาภาษาไทย
ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 1)
ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษาไทยในด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน
2. ให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์
อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
3. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อ ทั้งรับฟังและถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกอย่างถูกต้อง
มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
4. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

จะทำให้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาและความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามผู้เรียนบางคนอาจจะต้องฝึกฝนทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการสอนซ่อมเสริมของครูก็ได้

3. การสอนหลักภาษา สอนในลักษณะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ไม่ได้สอนเพื่อความรู้อย่างเดียว ดังนั้นจึงนำเนื้อหาของหลักภาษาที่จำเป็นต่อการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันมาผสมผสานแทรกไว้ในทักษะต่าง ๆ เป็นการสอนหลักภาษาเพื่อการใช้ภาษา

4. ส่งเสริมกระบวนการคิดควบคู่ไปกับการฝึกฝนทักษะทั้ง 4 เพื่อปลูกฝังนิสัยในการคิดใคร่ครวญหาเหตุผลนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยครูใช้วิธีสอนเข้าช่วย เช่น หลักเรื่องการสอนแบบบรรยาย พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ การกระตุ้นโดยใช้วิธีการถามตอบไม่เบื่อง่าย เป็นต้น

5. ปลูกฝังนิสัยการรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยให้รู้จักการเลือกหนังสืออ่านกำหนดให้อ่านหนังสือเพิ่มเติม จัดกิจกรรมการค้นคว้า รายงาน อภิปราย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรงเมื่อออกจากสถานศึกษาไปแล้ว

6. ควรประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนทุกระยะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองด้วย

7. ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ทักษะจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยการฝึกฝนมาก ๆ ดังนั้นครูควรจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติให้มาก เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว และประสบความสำเร็จในการใช้ภาษา

8. ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแตกต่างกัน ดังนั้นครูควรหาวิธีการช่วยเหลือผู้ที่เรียนช้าโดยการสอนซ่อมเสริม เพื่อให้ทุกคนประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาของตน

9. การเรียนการสอนตามหลักการประการหนึ่งของหลักสูตรมุ่งให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในชีวิต ดังนั้นครูจึงควรนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพบเห็นหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวเด็กมาใช้ในการเรียน

10. การเรียนภาษาไทยในโรงเรียน กำหนดให้เรียนภาษาไทยกลางเหมือนกันหมดทั้งประเทศ รวมทั้งกำหนดจำนวนคำขึ้นต่ำที่ควรรู้ไว้ 4,000 คำ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์ต่อตนเองและยังแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ ในขณะที่ด้วยกันผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นให้สื่อความหมายได้ตรงกัน ในการสอนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับภาษาถิ่นด้วย

นอกจากนี้ สมจิต ชีวรีชา (สมจิต ชีวรีชา 2529 : 11 - 14) ยังได้ให้แนวการสอนภาษาไทยในปัจจุบันเพื่อให้การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ผูกทักษะทั้ง 4 คือ ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน ให้สัมพันธ์กันกับความคิดและการใช้ภาษาโดยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันและสัมพันธ์กับการใช้ภาษาที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2. ผูกให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุดโดยใช้หลักการคิดก่อนสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน ถ้านักเรียนเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาไทยให้ได้ดีแล้วก็จะสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเป็นที่เข้าใจกันและได้รับความสำเร็จในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี

3. จัดให้มีการซ่อมเสริมสำหรับผู้ที่ยังเรียนช้าให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้แม้ว่าจะใช้เวลาในการเรียนมากกว่าเด็กส่วนใหญ่

4. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เพราะสื่อการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น

5. ครูต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นและให้กำลังใจแก่นักเรียนเพื่อสร้างความอบอุ่นและความเป็นเพื่อนให้แก่แก่นักเรียนก่อน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จเพื่อให้เกิดความภูมิใจและมีกำลังใจในการเรียน การทำงานร่วมกับกลุ่มได้มากขึ้น

การเรียนการสอนภาษาไทยที่ดี ถ้าครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ทางภาษาให้มาก กิจกรรมการสอนต้องสอดคล้องกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของนักเรียน ครูจะต้องมีบทบาทในการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด แก้ปัญหาและสรุปความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยกระตุ้นช่วยเหลือ แนะนำทางให้นักเรียนได้ปฏิบัติหรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง (ระวีวรรณ เสวตวร 2526 : 100)

2. ปัญหาการสอนภาษาไทย

การเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบันไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งความไม่สัมฤทธิ์ผลนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน หลักสูตร กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทย ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูก็ถือ ครูยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการสอน ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การสอนของครูยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ครูยังเป็นผู้มีความสำคัญและเป็นผู้กำหนดทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่ผู้เรียน เน้นการให้ความรู้ในเชิงบรรยาย การบอกจุดเนื้อหา รายละเอียด ผู้เรียนต้องพยายามจดจำและเชื่อในสิ่งที่ได้รับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด ซึ่งลักษณะการสอนแบบนี้ยังมีอยู่ในทุกระดับ (สมพงษ์ จิตระดับ 2527 : 9) นอกจากนี้ครูยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนและกิจกรรมประกอบการสอน (สมพร ภัมตะสูตร 2526 : 14) ดังนี้

1. ครูสอนภาษาไทยไม่มีทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทสไลด์ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง จึงทำให้ครูไม่ใช้สื่อประกอบการสอน
 2. สื่อการสอนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอแก่การใช้ในโรงเรียน นักเรียนบางคนยากจนไม่มีอุปกรณ์การเรียนตลอดจนหนังสือแบบเรียน
 3. ครูไม่เห็นความจำเป็นของการใช้สื่อการสอน จึงใช้เฉพาะปอล์และกระดานเป็นหลัก
 4. บางโรงเรียนมีสื่อการสอนแต่ผู้บริหารทวงเกรงการลักหรือจึงไม่ยอมให้ครูนำไปใช้
 5. สถานบริการด้านสื่อการสอนมีอยู่ในส่วนกลางเป็นล้นเหลือ ครูภาษาไทยจึงมีโอกาสนำสื่อไปใช้ได้น้อย
 6. ผู้ผลิตสื่อการสอนส่วนมากไม่เห็นความจำเป็นของการสอนภาษาไทยจึงผลิตแต่สื่อการสอนในวิชาอื่น ๆ มากกว่าและไม่สนใจจะสร้างสื่อการสอนเพื่อใช้ในการสอนภาษาไทย
- กรณีการ ทวงเกษม (กรณีการ ทวงเกษม 2527 : 37) ได้สรุปปัญหาการสอนภาษาไทยเกี่ยวกับตัวครูและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ครูไม่เข้าใจแนวการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แม้ว่าขณะนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรครบทั้ง 6 ปีแล้ว ครูบางส่วนก็ยังไม่เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร ไม่ได้ศึกษาหลักสูตร ไม่เข้าใจวิธีใช้เอกสารหลักสูตร อันได้แก่ คู่มือการสอนภาษาไทย หนังสือเรียนภาษาไทย แบบฝึกหัดและหนังสืออ่านประกอบ ไม่เข้าใจวิธีสอนภาษาไทยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ไม่เข้าใจวิธีวัดและประเมินผล ที่ถูกต้อง จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ได้รับความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ครูไม่ชอบสอนภาษาไทย โดยอ้างว่าไม่ถนัดบ้าง ไม่ได้เรียนวิชาเอกภาษาไทย บ้าง มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการสอนภาษาไทยโดยเฉพาะไม่ชอบสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะมีความเห็นว่า สอนยาก มีการะับผิดชอบมาก เด็กเล็กยากต่อการสอนต้องจำใจจำใจใช้ไม่มีเวลาว่าง ภาษาไทยมีเรื่องที่สอนซับซ้อนกว่ากลุ่มประสบการณ์อื่นคือ ต้องสอนทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียนให้สัมพันธ์กันกับความคิดในด้านการใช้ภาษา ครูจึงไม่ชอบสอนภาษาไทย ทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีปัญหา

3. ครูไม่ใช้สื่อการสอนในการสอนภาษาไทย ในคู่มือครูการสอนภาษาไทยในแต่ละระดับชั้นทุกบทเรียนจะเสนอแนะสื่อการสอนที่เป็นทั้งประเภทวัสดุ อุปกรณ์และประเภทกิจกรรมไว้เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นผลดีบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ในแต่ละบท แต่ครูบางคนไม่ได้ใช้คงใช้เฉพาะหนังสือเรียนอย่างเดียว ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวงจำกัดและเกิดความเบื่อหน่ายไม่ชอบเรียนภาษาไทย ทำให้นักเรียนขาดเรียน

4. ครูไม่มีความรู้และไม่แม่นยำในเนื้อหาหลักเกณฑ์ทางภาษาที่จะต้องสอนเด็ก ไม่รู้จักวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีและถูกต้องในการใช้ภาษาให้แก่เด็กได้ เช่น ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น พูดไม่ชัด พูดผิดหลักภาษา ออกเสียงคำไม่ถูก ลายมือไม่ดี เขียนสะกดผิด ๆ ถูก ๆ เด็กก็จะได้รับความรู้แบบอย่างที่ดี ทำให้เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาไทย

นอกจากนี้ในบางท้องถิ่นที่มีภาษาถิ่นใช้ จะมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย คือ ครูพูดภาษาถิ่นประกอบการอธิบาย ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทยโดยแท้จริง (สุไร พงษ์ทองเจริญ และคณะ 2524 : 72)

ถึงแม้ว่าจะมีผู้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไว้มากมาย แต่ในความจริงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ภาษาไทยของครูก็ยังประสบปัญหา การสอนภาษาไทยยังไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอยู่ในขั้นที่ยังไม่น่าพอใจซึ่งสาเหตุของปัญหาที่
สำคัญประการหนึ่งมาจาก ตัวครูผู้สอนเองมีปัญาเกี่ยวกับครูมีความรู้และทักษะในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรไม่เพียงพอ นอกจากนั้นปัญหาเกี่ยวกับครูไม่ใช่สื่อ
การสอนเนื่องมาจากการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนหรือครูไม่สนใจพัฒนาสื่อ
การสอนนั้น ๆ จึงทำให้ครูเลือกใช้วิธีการสอนแบบบรรยายแทน ดังนั้นผลการจัดการเรียน
การสอนจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

พฤติกรรมการสอน

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดและ
ความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 573)

กู๊ด (Good. 1973 : 552) ให้ความหมายการสอน หมายถึง การจัด
ประสบการณ์ สถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น
การสอนเป็นศิลปะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้อง
กับการให้ความหมายการสอนของพนัส หันนาภิรักษ์ (พนัส หันนาภิรักษ์ 2523 : 175)
การสอน หมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในผู้เรียน นอกจากนั้น
สุมิตร คุณากร (สุมิตร คุณากร 2518 : 133) ยังได้ให้ความหมายของการสอน
หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งนำเอาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและชีวิตของตนเองมาเผยให้บุคคลอีกผู้หนึ่ง
(นักเรียน) เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาเลือกสรรเอาคุณสมบัติ ทักษะและค่านิยมที่จับใจ
มายึดถือเป็นของตนเอง การสอน คือ การช่วยให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการนั่นเอง

เมื่อรวมคำว่า พฤติกรรมและการสอนเข้าด้วยกันเป็น พฤติกรรมการสอน
(สมจิต สวอนไพบูรณ์ 2529 : 1) หมายถึง การกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้
สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมีทั้งการกระทำหรือการแสดงออกของครูและนักเรียน

ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียน มีทั้งพฤติกรรมทางวาจาและไม่ใช้พฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูด การอธิบาย การใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครูแสดงการสาธิต การตอบคำถามของนักเรียน การทำแบบฝึกหัดรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

จากแนวความคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทั้งทางกาย วาจา ความคิดและความรู้สึก ของครู ในการจัดประสบการณ์ สถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นการแสดงออกทั้งของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องอย่างมีปฏิสัมพันธ์

ครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดพฤติกรรมได้ทั้งในทางบวก และทางลบ พฤติกรรมการสอนของครูจะช่วยสร้างบรรยากาศที่จะสนับสนุนต่อการเรียน การสอน ซึ่งพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียนผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. การใช้สื่อการสอน
2. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
3. การใช้วิธีสอน

1. การใช้สื่อการสอน

อุปกรณ์การสอนเป็นเครื่องมือหรือสื่อสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอน ดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์การสอนมีลักษณะพิเศษซึ่งสามารถทำให้เกิดประสบการณ์ (Experience) ในการเรียนอย่างมีความหมาย (Meaningful) อุปกรณ์การสอนจะเป็นจุดรวมความสนใจ สามารถเพิ่มความเป็นรูปธรรมและความเป็นจริง ต่อการเรียนรู้ สามารถนำเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ไกลเข้ามาในห้องเรียน อุปกรณ์การสอนเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดมองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราว สามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้นาน (ชาตชัย ศรีไสยเพชร 2525 : 7)

ชอร์ส (Shores. 1960 : 1) กล่าวว่าสื่อการสอนคือ เครื่องมือที่ช่วยสื่อความหมาย จัดขึ้นโดยครูและนักเรียนเพื่อเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการสอนทุกชนิดจัดเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ฟิล์มสกริป รูปภาพ แผนที่ ของจริงและทรัพยากรจากแหล่งชุมชน

สื่อการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูผู้สอนนำมาเป็นสื่อการสอนในชั้นเรียนในขณะนั้นเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจดีขึ้นและใช้เพื่อทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ สิ่งที่ใช้บางประเภทสัมผัสได้ด้วยมือ เช่น วัตถุสิ่งของต่าง ๆ แต่บางประเภทสัมผัสด้วยประสาทอื่น เช่น หูฟัง คอขวดวิทยุ เป็นต้น

ดังนั้น สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ถึง ชาญ อภิพิทยากุล (ชาญ อภิพิทยากุล 2526 : 36) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทสิ่งของ เช่น โฟโต้ ภาชนะ กระดาษคำ ข้อล็ก บัตรคำ ภาพ ของจริงต่าง ๆ ของจำลอง แผนภูมิ แผ่นสถิติ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ คอขวดวิทยุ ภูเขา หิน ชุดการสอน แบบเรียน แบบฝึกหัด เป็นต้น

2. ประเภทสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน ห้องสมุด โรงงาน สถานที่ราชการ สนามกีฬา สวนผัก เรือนเพาะชำ สถานีตำรวจ สถานีอนามัย เล้าหมู ฟาร์มเลี้ยงปลา น้ำตก ชายทะเล หมู่บ้าน บริเวณโรงเรียน เป็นต้น

3. ประเภทบุคคล เช่น ตัวนักเรียน ครู ขวณาชาวสวน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ยาบาล พ่อบ้าน ข้าราชการ เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ 2522 : 92) ได้แบ่งสื่อการสอนภาษาไทยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สื่อการสอนที่เป็นเอกสารประกอบการเรียน ได้แก่

- 1.1 แผนการสอนภาษาไทย
- 1.2 คู่มือหนังสือเรียนภาษาไทย
- 1.3 คู่มือการสอนภาษาไทย
- 1.4 หนังสือเรียนภาษาไทย

- 1.5 แบบฝึกหัดภาษาไทย
- 1.6 หนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 1.7 วรรณกรรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
- 1.8 วรรณกรรมฉบับนักเรียน
2. สื่อการเรียนรู้ที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่
 - 2.1 บัตรคำ บัตรภาพชนิดต่าง ๆ เช่น บัตรคำ บัตรประโยค บัตรภาพ
บัตรคำประกอบภาพ บัตรประสมคำ ภาพต่าง ๆ สำหรับประกอบการเรียน เป็นต้น
 - 2.2 กระดาษแผ่น
 - 2.3 กระดาษป้ายสาส์
 - 2.4 แผ่นหินหรือของเลียนคำ
 - 2.5 แผนภูมิต่าง ๆ เช่น แผนภูมิเปรียบเทียบเสียงผัน
 - 2.6 แบบประกอบการสอน
 - 2.7 วรรณกรรมฉบับนักเรียน
 - 2.8 แบบฟอร์มต่าง ๆ เช่น แบบกรอกโทรเลข ธนาคติ ออมสิน เป็นต้น
 - 2.9 กระดาษทราย
 - 2.10 หนังสือพิมพ์รายวัน

หลักเกณฑ์ในการใช้สื่อการสอน

ในการนำวัสดุหรือสื่อการสอนมาใช้ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการใช้ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนควรคำนึงถึงว่าสื่อการสอนที่จะนำมาใช้นั้นจะต้องให้ข้อเท็จจริงและ
สร้างความศรัทธาของนักเรียนถูกต้องให้แก่ นักเรียน
2. ในด้านเนื้อหาของสื่อการสอนต้องคำนึงถึงคุณค่าของการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ
3. สื่อการสอนนั้นต้องเหมาะสมกับอายุ สติปัญญาและประสบการณ์ของผู้เรียน
4. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้มากกว่าครู
5. ควรคำนึงถึงสื่อการสอนที่จะนำมาใช้นั้นว่าจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิดและ
ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในการเรียนการสอน

6. รู้จักเก็บรักษาสื่อการสอนต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีและใช้ให้ยาวนานที่สุด

ประโยชน์ของสื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและใช้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ดังนี้

1. การใช้อุปกรณ์การสอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน จึงจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดประโยชน์
2. การใช้อุปกรณ์การสอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง
3. การใช้อุปกรณ์การสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว
4. ผู้เรียนเกิดทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากอุปกรณ์การเรียน
5. การใช้อุปกรณ์การสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการจดจำเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ให้นาน แม่นยำและถูกต้อง
6. การใช้อุปกรณ์การสอนมีส่วนเพิ่มคุณสมบัติเดิมของผู้เรียนและเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่พึงปรารถนาได้

2. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

บรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนในขณะที่ทำการสอนในห้องเรียนและมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ไม่มีทิวทัศน์ความรู้สึกของผู้เรียนเป็นไปในทางที่ดี เพราะถ้าบรรยากาศในห้องเรียนดีการเรียนการสอนก็จะสัมฤทธิ์ผลโดยง่าย

(กรมวิชาการ 2522 : 179)

บรรยากาศในห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอนเพราะเป็นสิ่งที่ช่วยรักษาประสิทธิภาพในการเรียน ดังนั้นเพื่อให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปในทางที่ดี ครูควรกระทำดังต่อไปนี้

1. ครูต้องให้ความเป็นกันเองกับเด็ก ทำตัวให้เหมือนว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก เป็นทั้งครู พี่เลี้ยง เพื่อน พ่อแม่ หมอและผู้พิพากษาที่ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมเพื่อให้เด็ก เกิดความอบอุ่นเหมือนมีพ่อแม่อยู่ใกล้ ๆ พြိคมที่จะช่วยเหลืเมื่อเด็กมีปัญหา ความอบอุ่น และความไววางใจนี้เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตัวครูหรือที่ จะรับในสิ่งที่ครูสอน

2. ครูต้องประพฤติเป็นตัวอย่างสม่ำเสมอ สุภาพและเชื่อถือได้ งดเว้นอารมณ์ ทุณเฎียว ไม่ลำเอียง มีแต่บรรยากาศแห่งความเป็นมิตร เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจในตัวครู

3. ครูไม่ควรทำตนเป็นคนสำคัญเพียงคนเดียวในห้องเรียน แต่ควรทำให้เด็กเกิด ความรู้สึกว่แต่ละคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนและของโรงเรียน ให้เป็นผู้รับผิดชอบใน กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เขาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ครูต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กและ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก นำเอาความคิดที่ไปปฏิบัติร่วมกัน ครูควรให้ความสนใจ แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง

4. ครูควรใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธีเพื่อช่วยส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียน ให้น่าสนใจ เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม การเล่านิทาน การแสดง บทบาทสมมติ เป็นต้น ครูควรเลือกและนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนหรือเรื่องที่สอน

5. ในการใช้คำถามครูควรใช้คำถามที่เปิดกว้าง เพราะคำถามแต่ละคำถามนั้น จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนคิด คำตอบควรจะไม่เกี่ยวข้องกับเฉพาะหลักวิชาเท่านั้นแต่ควรจะ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความเชื่อ วัฒนธรรมและข้อจำกัดส่วนตัวของผู้เรียนอีกด้วย

3. การใช้วิธีสอน

การสอนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่เด็ก เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมให้ เด็กรักการเรียน การสอนของครูย่อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเรียนของนักเรียน ก็ขึ้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะหัดฝึกบออย่างละเอียดและถูกต้องเกี่ยวกับวิธีสอน จะต้อง รู้จักปรับปรุงแนวทางการสอนและเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนให้เหมาะสม

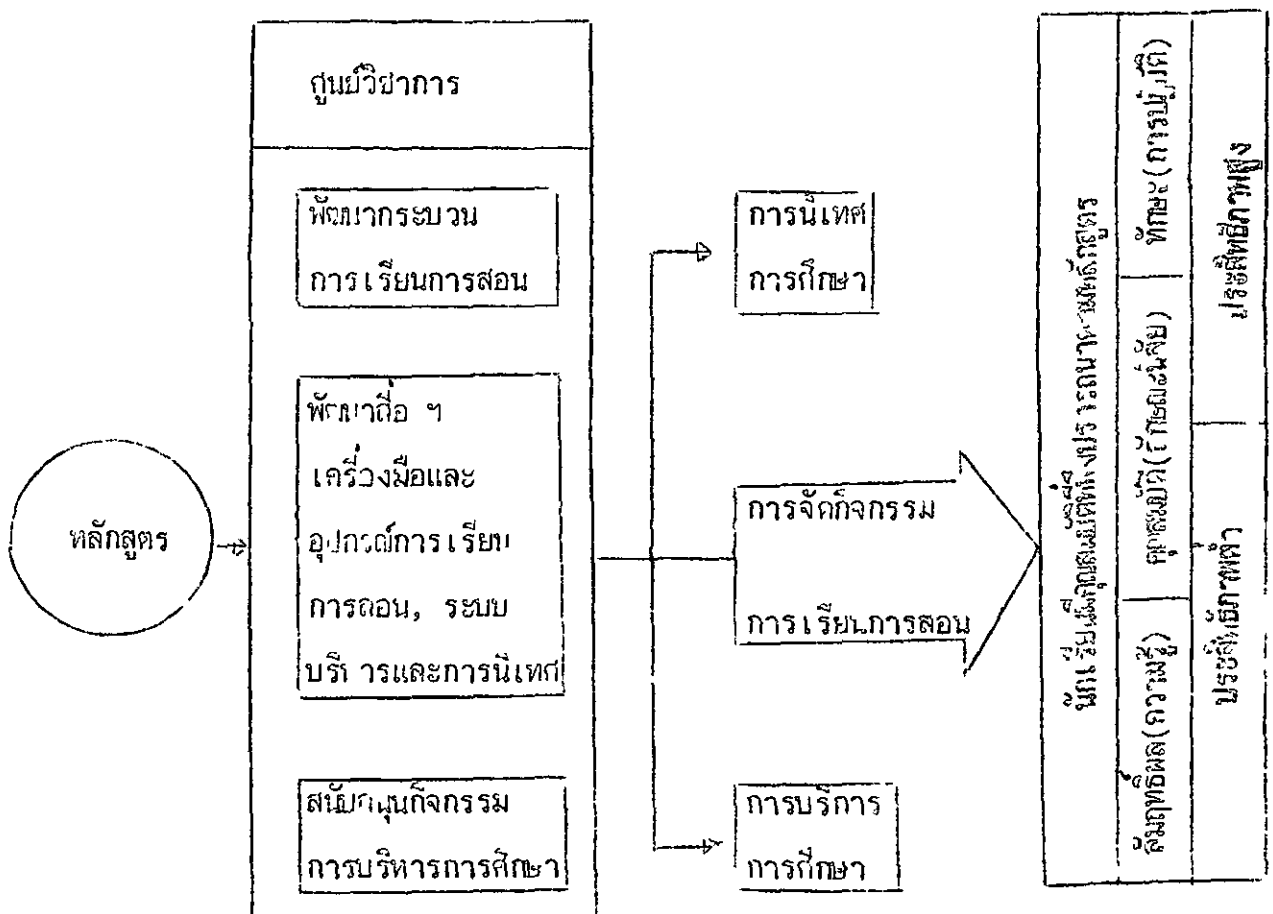
การสอน คือ ความพยายามของคน ๑ คนหรือหลาย ๑ คนที่จะจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลหนึ่งหรือหลายคนเกิดการเรียนรู้ เป้าหมายของการสอนคือ ให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในชีวิต ปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมนึก ลิ้มทองและชากริ อายุวัฒน์ 2522 : 152)

ประคับ เรืองมาลัย (ประคับ เรืองมาลัย 2524 : 102) ได้ให้ความหมายการสอน คือ การแนะแนวทางให้กับเด็กโดยอาศัยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าช่วย อีกทั้งผู้สอนจัดกิจกรรมที่เห็นว่าเหมาะสมให้กับเด็กโดยต้องวางไว้ให้เด็กเจริญเติบโตและงอกงามในด้านต่าง ๆ ความที่ถึงความมุ่งหมายเอาไว้ นอกจากนี้ บำรุง กลัดเจริญและฉวีวรรณ กิณาวงศ์ (บำรุง กลัดเจริญและฉวีวรรณ กิณาวงศ์ 2527 : 145) ได้ให้ความหมายของการสอน คือ กระบวนการที่ครูพยายามสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนในอันที่จะแนะนำให้นักเรียนได้มีกิจกรรมในการแก้ปัญหา ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลโดยการใช้เทคนิค (Technique) ที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเด็กและสถานการณ์โดยทั่วไป

✕ ฉะนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การสอน คือ กระบวนการที่ครูจัดขึ้นเพื่อแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมหลาย ๆ วิธีเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

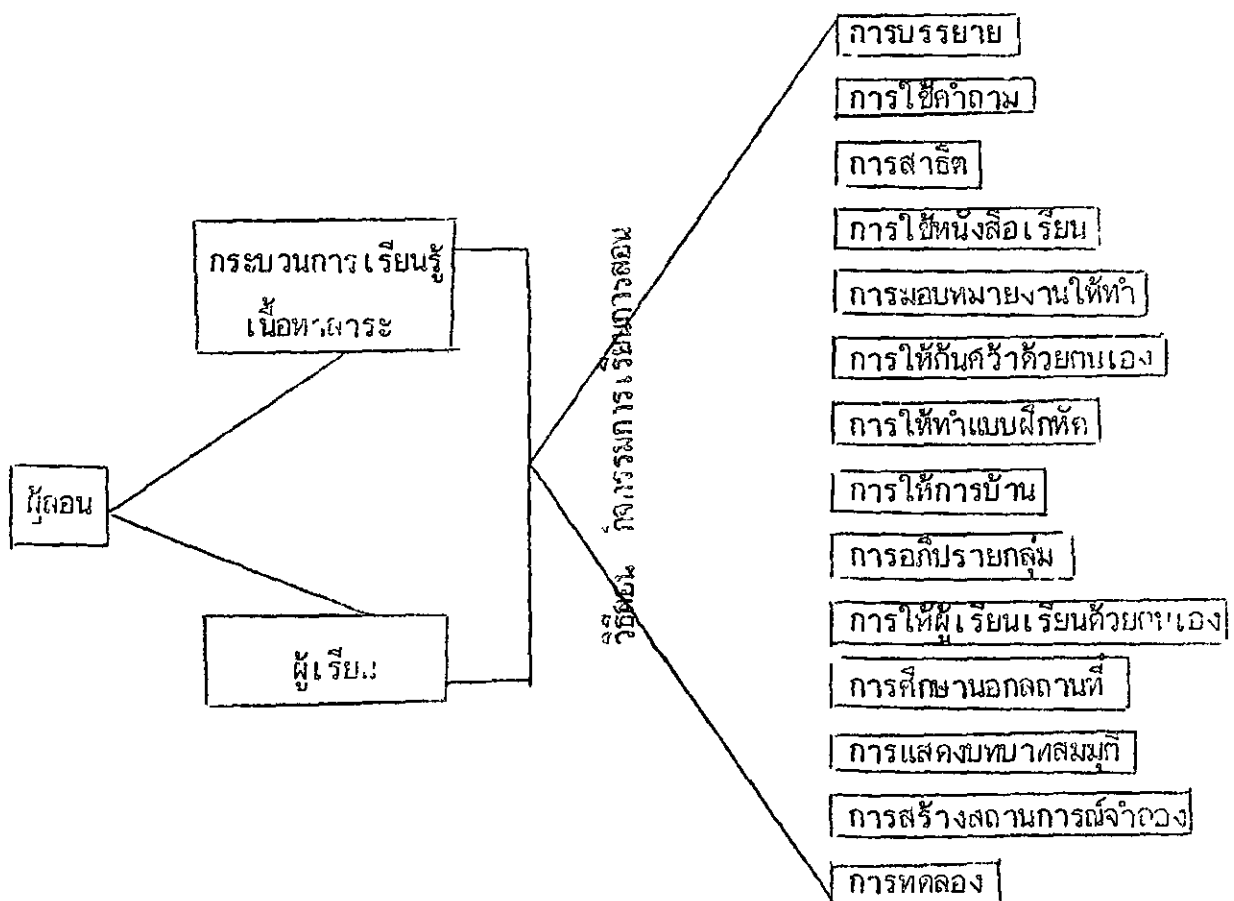
วิธีสอนและเทคนิคการสอนมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ในการใช้วิธีสอนแบบหนึ่ง ๆ อาจใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่าง เพื่อช่วยให้วิธีสอนนั้นมีประสิทธิภาพ กู๊ด (Good. 1973 : 589 - 590) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนและเทคนิคการสอนไว้ดังนี้ วิธีสอน หมายถึง กระบวนการที่มีแบบแผนในการนำเสนอด้านการเรียนการสอน ในเรื่องของวัสดุการเรียนการสอน และสาระของกิจกรรมเช่น การสอนแบบแฮร์บาร์ด การสอนแบบมอริตัม เป็นต้น ส่วนคำว่า เทคนิคการสอน หมายถึง วิธีเฉพาะอย่างที่จะนำเสนอวัสดุการเรียนการสอน หรือดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนท่าทางและวิธีการสอนของครู ซึ่งในการสอนวิธีเดียวกันครูอาจจะใช้เทคนิคต่างกันก็ได้ คลาร์ก และสตาร์ (Clark and Starr. 1976 : 3) ได้ให้ความหมาย วิธีสอน (Method to Teaching) หมายถึง วิธีการที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งการใช้เทคนิคการสอน เนื้อหาวิชาและสื่อการสอนเพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของการสอน

จะเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนจะบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้จะมีความสอดคล้อง
 ยึดกันทั้งระหว่างการใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนของครู ดร. รุ่ง แก้วแดง
 (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ 2529 * 10) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษาสิ่งสำคัญจะต้องให้ถือ กระบวนการเรียนการสอนโดยปฏิบัติจริง ส่วนกระบวนการ
 บริการและกระบวนการนี้แหละเป็นกระบวนการสำคัญในการกำหนดการเรียนการสอนให้
 บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังแผนภูมิ

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 นั้น ครูควรใช้ลักษณะการลงแบบบรรยายให้น้อยลง ควรจะเป็นวิธีสอน
โดยให้ผู้เรียนกระทำ ทดลอง ค้นคว้า แก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งวิธีสอนและเทคนิคการสอน
ที่มีมากมายแล้วแต่ครูจะเลือกใช้ได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในห้องเรียน ฉะนั้นหน้าที่โดยตรงของ
ครูก็คือ ต้องศึกษาวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาใช้ได้
เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้และให้เหมาะสมกับความ
สามารถของผู้เรียน การเลือกกิจกรรมการสอนแสดงให้เห็นโดยแผนภูมิต่อไปนี้ (สมนึก นิมทอง
และชาติรี อายุวัฒน์ 2522 : 154)

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงการเลือกกิจกรรมการสอน

ในด้านเทคนิคการใช้วิธีสอนแต่ละแบบนั้นผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method)

การลงแบบบรรยาย หมายถึง การสอนโดยครูผู้สอนบอกความรู้ (telling) หรืออธิบาย (explaining) โดยนักเรียนเป็นผู้รับแ่้วจกจำก ความรู้เหล่านั้น ซึ่งครูจะใช้วิธีลงแบบบรรยายในโอกาสต่อไปนี้ (บำรุง กลัดเจริญและฉวีวรรณ กันาวงศ์ 2527 : 182)

1. เมื่อต้องการช่วยให้เกิดประหยัดเวลาในการทดลองค้นคว้าบางเรื่อง เพราะถ้าปล่อยให้เด็กทำงานนั้นด้วยตนเองจะต้องใช้เวลาานมากซึ่งถ้ารู้ใช้การบรรยายประกอบ การสาธิตจะเสียเวลาน้อยกว่า
2. เมื่อบทเรียนหรือเรื่องที่สอนนั้นยากที่นักเรียนจะเข้าใจได้เองหรือให้ความรู้ และหลักการสำคัญต่าง ๆ ที่อาจหาไม่ได้จากที่อื่น
3. เมื่อชั้นบทเรียนใหม่ ใช้เป็นเกริ่นนำทาให้เด็กเข้าใจเรื่องเล่า ๆ ทั้งหมด เรื่องย่ยและเร้าความสนใจของเก็ก
4. เมื่อต้องการสรุปบทเรียนหรือการบททวนงานที่เรียนผ่านมาแล้ว
5. เมื่อต้องการอธิบายข้อความหรือคำเก็กเก็ก ใช้ถาม ตอบ ปัญหาที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน

การสอนแบบบรรยายครูผู้สอนควรจะมีเทคนิคการสอนเป็นอย่างดีจึงจะทำให้การลงมีประสิทธิภาพ ครูต้องสร้างบรรยากาศความร่กันเองกับนักเรียนตลอดจนการใช้ภาษาที่ ชัดเจน น้ำเสียง ิริยาท่าทาง อารมณ์ตลอดจนการแต่งกายควรเป็นทีลนใจของผู้เรียน

การสอนแบบใช้คำถาม (Questioning Method)

การลงแบบใช้คำถามเป็นวิธีสอนที่ครูใช้คำถามนำเพื่อชักจูงให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ หรือประสบการณ์ที่มีอยู่้างแ่วออกมาใช้ เป็นวิธีสอนมุ่งส่งเสริมให้บุคคลได้คิดและใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในการใช้คำถามครูต้องตระหนักไว้ว่าควรจะใช้คำถามที่ช่วยเพื่อให้ผู้เรียนได้คิดและกรเป็นคำถามที่ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบได้จากประสบการณ์ของตนเอง (สุชา จันทรเอน 2521 : 161)

✓ การสอนแบบสาธิต (Demonstration Method)

การสาธิตเป็นการแสดงบางสิ่งบางอย่างให้ผู้อื่นดูตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Showing) อาจจะเป็นการแสดงการใช้เครื่องมือ กระบวนการ วิธีการ กลวิธีหรือการหาของที่มีอันตรายซึ่งไม่เหมาะสมที่จะให้นักเรียนทำการทดลองเอง (ประคัม เรื่องมาลัย 2524 : 283) นอกจากนั้นการสาธิตอาจนำมาใช้เสริมภาพถึงการปฏิบัติการเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติการเต็มที่ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการสอนแบบสาธิตมีดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2. เพื่อเน้นคำถามหรือปัญหาในปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ
3. เพื่ออธิบายหลักการ
4. เพื่อพัฒนาการหังการสังเกตอย่างใช้ถาวรเกิดของผู้เรียน
5. เพื่อแสดงเทคนิควิธีการ
6. เพื่อสรุปความเข้าใจ
7. เพื่อการทบทวน

การสอนโดยใช้แบบเรียนเป็นหลัก (Textbooks Method)

การสอนโดยใช้แบบเรียนเป็นหลัก หมายถึง การที่ครูใช้แบบเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดเห็นว่าแบบเรียนคือหลักสูตรที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียน ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้นักเรียนจะมีความรู้เฉพาะในตำราเท่านั้น

✓ การสอนแบบอภิปราย (Discussion Techniques)

การอภิปราย หมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน แทนที่ครูจะเป็นผู้ตั้งปัญหาตามเด็ก ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหาขึ้นมาบ้างและให้นักเรียนมีส่วนร่วมช่วยตอบ วิธีสอนแบบนี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น พูดเป็น และยังเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย โอกาสที่ครูควรใช้การอภิปราย (กาญจนา เกียรติประวัติ 2524 : 122) เพื่อจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเป็นการสรุปกิจกรรมที่ไว้กระทำได้ เช่น หลังจากไปศึกษานอกสถานที่
มาถึงจากฝึกปฏิบัติงาน
2. เพื่อเป็นวิธีรายงานผล เช่น หลังจากเสร็จสิ้นโครงการใดโครงการหนึ่ง
หรือหลังจากศึกษากันกว้างงานที่ทำพบ อาจใช้วิธีอภิปรายหมู่ (Panel) โดยให้สมาชิก
ภายในกลุ่มแต่ละคนเป็นผู้อภิปรายหรืออาจใช้วิธีบรรยายหมู่ (Symposium) โดยให้สมาชิก
ในกลุ่มแต่ละคนเป็นผู้บรรยายถึงด้านที่ตนไปศึกษามา
- 3 เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ความเห็นด้านต่าง ๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
อาจทำได้โดยวิธีอภิปรายกลุ่มใหญ่หรืออภิปรายหมู่
4. เพื่อฝึกการพูดและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็น
ของผู้อื่น

✓ การสอนโดยให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ (Field Trips)

การศึกษานอกสถานที่เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษา
โดยการสังเกตสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ซึ่งนักเรียนไม่สามารถจะหาได้หรือได้รับจากใน
ห้องเรียน นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบปะกับบุคคลอาชีพต่าง ๆ ช่วยเสริมสร้าง
บุคลิกภาพในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอน
อีกด้วย

✓ การสอนแบบแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing)

เป็นการที่กำหนดให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทที่สมมุติขึ้น เทียบเคียงกับสภาพที่เป็นจริง
หรือมีผู้กล่าวอ้างไว้ตามลักษณะที่ผู้แสดงบทบาทเข้าใจเพื่อให้ ผู้ถูกทดสอบความรู้ ความเข้าใจใน
สิ่งที่เกิดขึ้น (อัญชลี แจ่มเจริญ และคณะ 2526 : 60) หลักคำคัญของการสอนแบบที่
ถือ การแสดงที่ทำให้ผู้ถูกเป็นจริงกล้อยตามบทบาทนั้น เป็นการฝึกให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ
ความกล้าที่จะแสดงออกและเป็นการช่วยผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียดอีกด้วย

✓ การสอนโดยสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation)

เป็นการสอนที่รวมเอาบทบาทสมมุติกับวิธีแก้ปัญหามาเข้าด้วยกัน จะเป็นการแสดงภาพบทบาทที่กำหนดไว้ เป็นการจำลองสถานการณ์หรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นจึงต้องมีการวางรูปแบบในการแสดงบทบาท และแสดงภายใต้สถานการณ์ที่ได้วางรูปแบบ หรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (กาญจนา เกียรติประวัติ 2524 : 150)

นอกจากวิธีสอนที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีวิธีสอนอีกหลายแบบที่ไม่ได้เสนอรายละเอียด เช่น วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ วิธีสอนแบบเฮร์บาร์ต (Herbartian) วิธีสอนแบบมอร์ริสัน (Morrison Plan) การที่ครูจะเลือกใช้วิธีสอนแบบใด ขึ้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นสำคัญ เพราะวิธีสอนแต่ละวิธีได้ผลในด้านการเรียนรู้แตกต่างกันไป ไม่มีวิธีสอนแบบใดเป็นวิธีสอนที่ดีที่สุด และไม่ควรมีคตินิยมเพียงวิธีเดียว แต่อย่างไรก็ตาม แม้วิธีสอนจะมีอยู่มากมายหลายวิธี ถ้าพิจารณาในรายละเอียดวิธีสอนบางอย่างก็พัฒนามาจากวิธีสอนเดิมที่มีอยู่หรืออาจผสมผสานหลาย ๆ วิธีเข้าด้วยกัน เป็นวิธีสอนแบบใหม่ ๆ ซึ่งความหวังแล้วก็มาจากรากฐานของรูปแบบการสอนแบบพื้นฐานซึ่งกล่าวมาตั้งแต่แรกนั่นเอง เพียงแต่แต่งเติมโดยเทคนิคหลาย ๆ แบบให้เป็นที่พอใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้สอนลดบทบาทการเป็นผู้บอกลงให้เหลือบทบาทน้อยที่สุด ให้บทบาทของนักเรียนให้เป็นกฎปฏิบัติให้มากขึ้น และกา.รนำวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เป็นนามธรรมได้รวดเร็วและง่ายขึ้น นอกจากนั้นยังเห็นการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความรักสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้การสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

การปรับปรุงคุณภาพการสอนของครูนั้น การสังเกตพฤติกรรมการสอนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการสอนของครูได้ โดยเชื่อว่าวิธีการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนจะช่วยควบคุมพฤติกรรมของครูและนักเรียน ซึ่งเฟลนเดอร์ (Flanders. 1970 : 1 - 2) กล่าวว่า "การสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนมาจากฐาน

ความคิดที่ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นสามารถรับรู้ได้ในรูปของเหตุการณ์ที่ปรากฏต่อเนื่องกันในเวลาสั้น ๆ " และสรุปจุดมุ่งหมายสำคัญในการสังเกตการสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูพัฒนาและความคุมพฤติกรรมการสอนของตน
2. เพื่อค้นพบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครู

แฟลมเดอร์ (Flanders. 1970 : 13 - 31) ได้วางเครื่องมือวิเคราะห์

พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน เรียกระบบการสังเกตนี้ว่า Flanders Interaction Analysis categories FIAC โดยแบ่งกลุ่มพฤติกรรมของครูและนักเรียนออกเป็น 10 ข้อ จัดพฤติกรรมของครูออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. พฤติกรรมครู จัดเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมทางวาจาทางอวัจนที่ครูใช้กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
ได้แก่

- 1.1 ครูยอมรับความรู้สึกลูกของนักเรียน
- 1.2 ครูชมเยยสนับสนุนให้กำลังใจ
- 1.3 ครูยอมรับหรือแนะนำความคิดจากนักเรียนมาใช้
- 1.4 ครูถามเพื่อให้เด็กเรียนตอบ

2. พฤติกรรมทางตรงของครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ

- 2.1 ครูบรรยาย
- 2.2 ครูสั่งการ
- 2.3 ครูวิจารณ์หรือใช้วาจา

ข. พฤติกรรมนักเรียน ได้แก่

1. นักเรียนพูด ตอบคำถามครู
2. นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น
3. ความเงียบหรือสับสน รุนวาย

โอเบอร์ และมิลเลอร์ (Ober and Muller. 1971 : 19 - 23) ได้จำแนกเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการสอนภายในห้องเรียนออกเป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ ได้แก่

1. Sign System เป็นระบบการสังเกตที่ประกอบด้วยพฤติกรรมเฉพาะอย่าง โดยกำหนดทิศทางท่าทางหรือพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต ผู้สังเกตจะบันทึกพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่เกิดขึ้นพฤติกรรมละครั้งเดียว โดยไม่คำนึงถึงความถี่ของการเกิดพฤติกรรม

2. Category System เป็นระบบการสังเกตที่ประกอบด้วยประเภทของพฤติกรรมเป็นชุด ๆ ที่เป็นปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ผู้สังเกตต้องเรียนรู้ลักษณะของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่าจัดอยู่ในประเภทใด และเกิดกี่ครั้งในช่วงเวลาที่ทำการสังเกต

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 58 - 59) ให้ทำการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 พบว่า การสอนของครูทั้งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2530 มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่าครูที่สอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ใช้เวลาในการพูดและบรรยายน้อยกว่า เน้นเนื้อหาน้อยกว่าพยายามให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมมากกว่า

ถึงแม้ว่าหลักสูตรประถมศึกษาจะเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้งก็ตามแต่พฤติกรรมการสอนของครูก็ยังคงใกล้เคียงกับพฤติกรรมการสอนแบบเกม ทวิป อภิลิทธิ (ทวิป อภิลิทธิ 2520 : 9 - 12) กล่าวว่า "พฤติกรรมการสอนของครูนั้นเปลี่ยนแปลงช้าที่สุด เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ"

โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7)

การประถมศึกษาเป็นการศึกษา เหมะกับที่รัฐพึงจัดให้เยาวชนไทยทุกคนอย่างเสมอภาคทั่วถึงและทัดเทียมกัน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร พุทธศักราช 2521 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ร่วมมือกับองค์การยูเนสโกและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดำรวจสภาวะทางการศึกษาระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ (เอกสารแนะนำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา คพศ. 7 2529 : 1) พบว่า

1. คุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาในแต่ละชั้นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความแตกต่างกันมากระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเมืองและขนาดใหญ่ ซึ่งมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทซึ่งมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในเกณฑ์ต่ำมาก

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนบรรยายเป็นหลัก ถึงแม้ว่าหลักสูตรกำหนดให้เปลี่ยนแปลงวิธีสอนแล้วก็ตาม เหตุผลที่ครูท่องสอนด้วยวิธีบรรยายก็เนื่องมาจากโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสื่อหรือวีก็ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ได้ทันที

3. งบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อการสอนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ กับจำนวนความต้องการของโรงเรียน

4. ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก จากจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กหากจะปรับปรุงเป็นรายโรงเรียนโดยการจัดสรรสื่อและเครื่องมือทางการเรียนการสอนให้ครบทุกโรงเรียน คงใช้งบประมาณจำนวนมากจึงจะทำได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการปรับปรุงคุณภาพ การประถมศึกษา ขึ้นที่จังหวัดปัตตานีและศรีสะเกษ ในปีงบประมาณ 2527 เพื่อที่จะแก้ปัญหา ดังกล่าว โดยจัดทำในรูปของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จะเป็นที่รวมของอุปกรณ์และสื่อการสอน เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มได้หมุนเวียนใช้อุปกรณ์และ สื่อการสอน และประสานงานผ่านศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งทำหน้าที่ซ่อมแซมสื่อการสอนตลอดจน ให้การอบรมสัมมนาเป็นระยะตามความต้องการของโรงเรียน

จากการประเมินโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี - ศรีสะเกษ) ผลสัมฤทธิ์รวมนักศึกษาคณิตศาสตร์และภาษาไทย อัตราการมาเรียนเฉลี่ยและอัตราการเลื่อนชั้น ของนักเรียนทั้งในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดศรีสะเกษเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สภาพ การเรียนการสอนก็มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือ มีการใช้วิธีสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง มากขึ้น ครูใช้สื่อการสอนและบรรยายภายในห้องเรียนอยู่ในสภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นในปีงบประมาณ 2528 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) โดยดำเนินการตามโครงการ นำร่องจังหวัดปัตตานี - ศรีสะเกษ เริ่มดำเนินการใน 11 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อุบลราชธานี มุกดาหาร กิจกรรมสำคัญของโครงการคือ

1. การประสานงานกรรพวัสดุ-กรรพวัสดุ ที่ส่งไป 11 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประสานงานเบิกจ่ายในการจัดซื้อวัสดุ-ครุภัณฑ์ และนิเทศติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการ

2. การดำเนินงานด้านโณมานุศลลลล "ได้แก่" การอบรมผู้ปฏิบัติกรรพวัสดุวิชาการ จังหวัด กรรพวัสดุวิชาการประจำกรรพวัสดุโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ประจำกรรพวัสดุวิชาการกรรพวัสดุโรงเรียนของ 11 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เป็นการขยายโครงการออกไปดำเนินการในชั้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอีก 11 จังหวัดภาคเหนือ รวมทั้งสิ้น 16 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย สุรินทร์ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน อุดรดิศต ภูมิพล สุนัข

ในปีงบประมาณต่อไป คือ ปีงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะขยายโครงการออกไปยังจังหวัดที่เหลืออีก 44 จังหวัด โดยกิจกรรมดำเนินการ จะปฏิบัติได้เสร็จสิ้นในปีงบประมาณ 2531 ดังนั้นในปีงบประมาณ 2532 โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกโรงเรียนทั่วประเทศจะได้รับผลจาก ศูนย์วิชาการจังหวัด และศูนย์วิชาการกรรพวัสดุโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คาดว่าจะได้รับผลดีต่อไปนี้

1. เยาวชนมีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร 2521
2. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประถมศึกษาสูงขึ้น
3. มีความเสมอภาคในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนและมาตรฐาน การศึกษาใกล้เคียงกัน

4. การจัดการระบบการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ยิ่งขึ้น
5. กระบวนการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
6. การบริหารการประถมศึกษาในทุกระดับเป็นไปอย่างคล่องตัวมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

คามรา (Kammra. 1977 : 3227) ได้ทำการวิจัยในเรื่องการประเมินผลการใช้สื่อการสอนใหม่ ๆ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเลือกตัวอย่างประชากรเป็นครูมัธยมในจาไมก้า พบว่า ครูและนักเรียนไม่ค่อยได้ใช้สื่อการสอนประเภท วิหุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา เนื่องจากมีจำนวนไม่เพียงพอกับชั้นเรียน โรงเรียนส่วนมากขาดแคลนสื่อการสอนที่มีคุณภาพ และขาดแคลนอุปกรณ์ประเภทเกวี่งมือ ครูส่วนใหญ่ใช้เอกสารและตำราเป็นสื่อการสอน เนื่องจากขาดแคลนวัสดุสิ่งเบื่องที่จะใช้ผลิตสื่อการสอนอื่น ๆ ดังนั้นจึงทำให้ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นต้นมาอีก ปีงบประมาณ 1976 - 1977 ลี (Lea. 1978 : 4602) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมการสอนของครูที่เด่นของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ สเตท ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่มีการสอนดีเด่นที่ได้รับการคัดเลือกจากนิสิตเกวี่งระหว่างปี 1972 ถึง 1976 สังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนโดยใช้ระบบการสังเกตเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน OSIA (The Observational System for Instructional Analysis) พบว่าครูส่วนมากใช้การแสดงกิริยาท่าทางและการเคลื่อนไหว ในระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ใช้การขยายความ การแปลความ หรือตีความหมาย เกี่ยวกับความคิดเห็นที่ไม่ใช่ส่วนตัว การให้ความรู้หรือบอกที่มาของหลักการ ใช้การตัดสินใจ หรือประเมินความคิดเห็น ครูใช้การพูดเป็นสื่อมากกว่า สัญลักษณ์หรืออุปกรณ์การสอน

จากการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครู พบว่าครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้วัสดุ อุปกรณ์

ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังมีน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากความขาดแคลนและ
มีไม่เพียงพอกับจำนวนความต้องการ ดังนั้นครูจึงใช้การพูดบรรยายเป็นสื่อให้ความรู้ เนื้อหา
แก่นักเรียนมากกว่าการใช้อุปกรณ์การสอน

2. ผลงานวิจัยในประเทศ

เกื่อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม (เกื่อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม 2524 : 86) ได้ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับพฤติกรรม
การสอนของครูในโรงเรียนผู้นำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สังกัดกรุงเทพมหานคร
พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอนภาษาไทย ครูส่วนใหญ่
ใหญ่แสดงพฤติกรรมการสอนในด้านการที่เกี่ยวกับทักษะการอ่านและการเขียนมากกว่าด้านทักษะ
การฟังและการพูด ต่อมาในปีการศึกษา 2526 ทองสุข รวยสูงเนิน (ทองสุข รวยสูงเนิน
2526 : 93 - 97) ศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สังกัดสำนักงานการประเทศ-
ศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า พฤติกรรมการใช้วิธีสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุด คือ วิธีการบอก
อธิบายหรือบรรยาย วิธีการสนทนา ซักถาม อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น วิธีการให้
ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง และวิธีการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง ส่วนพฤติกรรมการใช้เทคนิค
การสอนที่ครูปฏิบัติคือ ครูบอก อธิบายหรือบรรยายรายละเอียดก่อนแล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์
ครูใช้สำนวน ภาษาในการเล่าเรื่อง นิทาน หรือประสบการณ์ง่าย เหมาะสมกับวัย ครูใช้
คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคำถามหรือแสดงความคิดเห็น ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อการสอน
ครูใช้สื่อการสอนประเภทบัตรคำ แถบประโยคหรือแผนภูมิประกอบการสอน ครูใช้กระดานดำ
แผ่นเนื้อหาสาระของบทเรียน ครูใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดประกอบการสอน ครูใช้สื่อเพื่อ
ให้นักเรียนเรียนรู้รายละเอียด ครูเตรียมสื่อไว้พร้อมที่จะหยิบใช้ได้ทันที ครูใช้สื่อที่มีขนาด
เหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง พฤติกรรมการสอนที่ครูไม่ปฏิบัติเลย คือ วิธีสอนโดยใช้
สถานการณ์จำลอง

วิรัตน์ เลาวหวัณ (วิรัตน์ เลาวหวัณ 2527 : 75 - 77) ได้ศึกษาพฤติกรรม
ของครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้ความสนใจใน

ทางบวกและทางลบ โดยใช้กริยาเกิดอันปะเทศน์เทคนิค (Critical Incident Technique) พบว่า พฤติกรรมครูที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนคือ การมีเทคนิค การลวนที อธิบายเข้าใจง่าย มีจิตวิทยาในการสอน มีการให้การเสริมแรงและกำลังใจ แก่เด็ก มีเหตุผลในการลงโทษ มีความรักห่วงใย ห่วงถึง มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อศิษย์ พฤติกรรมครูที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากคือ การไม่รู้จักรู้จักใช้จิตวิทยาในการสอนและ วิจารณ์บรยากาศในห้องเรียน การใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ดี การลงโทษโดยไม่มีเหตุผล นอกจากนั้น กรัณย์ เสงฆานิช (กรัณย์ เสงฆานิช 2528 : 98 - 99) ได้ศึกษา พฤติกรรมการสอนของครูผู้รักถิ่นงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขต การศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเอง พบว่า ครูประถมศึกษาประมาณพฤติกรรมการสอนของ ตนเองในด้านวิชาการและ เทคนิคการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และประเมินพฤติกรรม ด้านคุณธรรมและด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก

ในปี 2524 ขวัญใจ กงทรัพย์ (ขวัญใจ กงทรัพย์ 2524 : 75 - 78) ได้ ดำเนินการและรวบรวมรายชื่อเกี่ยวกับการสอนชั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาและความคิดเห็นของครู ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติที่ดำเนินการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 12 ต่อการเลือกใช้สื่อการสอน พบว่า วัสดุที่ใช้ร่วมกันทุกกลุ่มประเภทการที่มีความจำเป็นมากที่สุดคือ กระดาษบัตรคำ กระดาษสี ต่าง ๆ สำหรับจัดป้ายนิเทศ กระดาษเขียนแผ่นภูมิ ก้อนน้ำแข็ง กระดาษวาดเขียน สีเทียน ปากกาเมจิก วิทยุ เทป กระดาษขาว แถบประโยชน์ กระดาษโปสเตอร์บางและหนา สีนํ้า ฝั่วนเทปเปล่าและสีโปสเตอร์ สำหรับสื่อการสอนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทยที่มีความจำเป็นมาก ใ้แก่ บัตรคำ บัตรภาพ ฝั่วนเทปเพลงตามแผนการสอน ภาพประกอบการสอนตามแผนการสอน ฝั่วนเทปนิทานประกอบภาพ พจนานุกรมฉบับนักเรียน บด้อย่างพญชชนะอักษรไทย พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน หุ่นมือ เครื่องเจาะจังหวะกรับ ฉาบ และโหม่ง สำหรับตี ความคิดเห็น ความต้องการในด้านการใช้สื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสนับสนุนจากผู้บริหาร โดย จักให้มีห้องอุปกรณ์ หรือศูนย์เพื่อการศึกษาศาสตร์ของโรงเรียนสำหรับเป็นที่ผลิต เก็บรักษาและให้ บริการด้านสื่อการสอน นอกจากนั้นครูยังต้องการการอบรมหรือแนะนำความรู้เกี่ยวกับการผลิต

และการใช้สื่อการสอนอีกด้วย ซึ่งสุธน พรเสริมลักษณ์ (สุธน พรเสริมลักษณ์ 2527 : 61) ได้ศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของสื่อการสอนระดับประถมศึกษาและจัดอันดับคุณค่าของสื่อการสอนที่ใช้ในการวิจัยตามกลุ่มประสบการณ์ พบว่า วัสดุที่ใช้ในการผลิตสื่อการสอนเป็นประเภทกระดาษมากที่สุด รองลงมาได้แก่ประเภทไม้ พลาสติก และวัสดุอื่น ๆ ฟ้าเป็นวัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการสอนน้อยที่สุด สื่อการสอนที่มีมาก ได้แก่ ของตัวอย่าง เกม บัตรคำ และของจำลอง วัสดุประเภทสื่อการสอนที่ผลิตขึ้น และมีขายน้อยได้แก่ แผนภูมิ แผ่นป้ายสไลด์และกระดานดำ

การใช้สื่อการสอนประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการสอนของครูและเป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงได้พยายามที่จะจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อการสอนให้มากขึ้น โดยให้ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้จัดซื้อตามความต้องการของครูผู้สอน จากการศึกษาของปราณี อิ่มอารมณ์ (ปราณี อิ่มอารมณ์ 2526 : 83) ซึ่งศึกษาความสอดคล้องของการใช้งบประมาณจัดซื้อสื่อการสอนของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับกับความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้งบประมาณจัดซื้อสื่อการสอนของผู้บริหารไม่สอดคล้องกับความต้องการสื่อการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ของครู สำหรับสื่อการสอนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทยที่ครูต้องการ คือ เทปเพลง ประกอบการสอน ภาพประกอบการสอน บัตรคำ บัตรภาพ ปทานุกรมนักเรียน และหุ่นมือ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ครูผู้สอนได้ประสบปัญหาในการสอนมาตั้งแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งโสวัณน์ โสภาคผล (โสวัณน์ โสภาคผล 2522 : 81) ได้ศึกษาปัญหาในการใช้แผนการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีเด็กพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาถิ่นเขมร พบว่า แผนการสอนวิชาภาษาไทยให้ภาระกิจและจำนวนแผนหนังสือเรียนมากเกินไป เนื้อหา จำนวนคำใหม่ ตลอดจนกิจกรรมที่กำหนดไม่สามารถปฏิบัติได้หมด ทั้งทำให้เกิดเรื่องรบกวนต่อห้องข้างเคียง กิจกรรมบางอย่างต้องดัดแปลงจึงจะใช้ได้ และบางอย่างไม่ค่อยได้ใช้เพราะไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเช่น ปริศนากำทาย บทร้อยกรอง เพลง นิทาน

นอกจากนั้นครูยังมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนจักหมายาก ทั้งยังขาดงบประมาณและที่เก็บอย่างเหมาะสม ครูต้องการคำแนะนำช่วยเหลือในด้านสื่อการสอน และครูไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ นวสพรรณ จันทนากร (นวสพรรณ จันทนากร 2524 : 130 - 132) ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูมีปัญหเกี่ยวกับแหล่งบริการทางวิชาการไม่เพียงพอ สำหรับการสอนภาษาไทยนั้นพบว่าครูไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อการเรียนตามที่กำหนดทำได้ยาก ครูไม่มีเวลาและความสามารถในการสร้างสื่อการสอน โรงเรียนขาดงบประมาณด้านสื่อการสอนและสภาพการเก็บรักษาสื่อการสอนยังไม่เหมาะสม

ต่อมาในปี 2525 ตรีสมร สอนารุญ (ทวีตวร สอนารุญ 2525 : 71) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือในด้านการสอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ปีที่ 3 หลักสูตร 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย พบว่า ครูส่วนมากประสบปัญหาในการสอนวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับวิธีสอน การสอนทักษะการฟัง การจัดกิจกรรมและปัญหาที่ครูประสบอีกประการหนึ่งคือ หลักสูตร เนื้อเรื่องการสอนทักษะ การพูดและการอ่าน ทักษะการเขียน นอกจากนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับสื่อการสอน การบริการและการวัดประเมินผล และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยต้องการความช่วยเหลือในด้านงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทวัลย์ ตรีบุญพร (นันทวัลย์ ตรีบุญพร 2527 : 98 - 99) พบว่าครูมีปัญหเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการทำให้การสอนมีประสิทธิภาพตามคู่มือครูการสอนภาษาไทย ครูไม่เข้าใจเรื่องเกี่ยวกับวิธีสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียน นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณสำหรับสร้างสื่อการสอน ขาดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ประเภท เทป วิทยุ เพื่อใช้ฝึกทักษะต่าง ๆ และที่สำคัญคือ ครูไม่สนใจคิดในการใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการแก้ปัญหาหลายวิธี วิธีการหนึ่งก็โดยจัดตั้งโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

(คพท. 7) ขึ้นโดยอาศัยรูปแบบการพัฒนาตามระบบกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นการพัฒนาที่ถูกต้อง ในหลักการให้คนใกล้ชิดปัญหาพัฒนาตนเองแบบร่วมคิด ร่วมทำ และถูกหลักประชาธิปไตย โดยมีศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประจำทุกกลุ่ม และจากการศึกษาของ ศศิธร วงษ์เมตตา (ศศิธร วงษ์เมตตา 2528 : 91) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ตามทัศนะของครูผู้สอน ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้บริหารที่ไม่สังกัดสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ โดยการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม เห็นด้วยกับการจัดให้มีศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและแนวทางในการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษาเป็น ไปเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาโดยตรง และ อาจสามารถแก้ไข้ปัญหาของการจัดการศึกษาได้อย่างตรงเป้าหมายที่สุด

จากการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วขอสรุปได้ ๑. ว่าการสอนเท่าที่ผ่านมา ครูยังยึดวิธีสอนที่ใช้ตนเองเป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนการสอน ยังเป็นแบบที่ครูกำหนดหรือบังคับให้ทำ ยังไม่ได้ส่งเสริมกระบวนการคิด การแสดงออกและ การทำงานร่วมกัน ครูยังไม่ใช้สื่อการสอนในการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพท. 7) ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคคุณภาพการประถมศึกษาอีกวิธีหนึ่ง

วิธีดำเนินการศึกษากันคว่า

ในการศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษากันคว่าตามลำดับดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านนา
จังหวัดนครพนม จำนวน 23 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง และสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอบริการ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 17 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 60 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้มาจากการสุ่มแบบหลายชั้น
(Multistage random Sampling) โดยมีคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นครูสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน
16 คน อำเภอบ้านนา จังหวัดนครพนม จำนวน 7 คน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน
19 คน และอำเภอบริการ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
60 คน

CCE

10%

55/2

C 3

3. เป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งในเมือง จำนวน 17 คน และครูที่สอนใน
โรงเรียนที่ตั้งนอกเมือง จำนวน 43 คน

4. เป็นครูที่สอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 จำนวน 45 คน และ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 จำนวน 15 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	อำเภอ	ที่ตั้งของ โรงเรียน	ระดับชั้น ที่สอน	จำนวน ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	รวม
นครพนม	เมือง	ในเมือง	ป.1 - 4	119	3	23
			ป.5 - 6	80	2	
		นอกเมือง	ป.1 - 4	362	9	
			ป.5 - 6	89	2	
	ท่าอุเทน	ในเมือง	ป.1 - 4	49	1	
			ป.5 - 6	74	2	
		นอกเมือง	ป.1 - 4	130	3	
			ป.5 - 6	59	1	
บุรีรัมย์	เมือง	ในเมือง	ป.1 - 4	163	3	37
			ป.5 - 6	108	2	
		นอกเมือง	ป.1 - 4	593	11	
			ป.5 - 6	156	3	
	ประโคนชัย	ในเมือง	ป.1 - 4	141	3	
			ป.5 - 6	68	1	
		นอกเมือง	ป.1 - 4	650	12	
			ป.5 - 6	109	2	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ ประกอบด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทย จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูที่ถูกสังเกต พฤติกรรมการสอน เช่น ที่ตั้งโรงเรียนที่ทำการสอน ระดับชั้นที่สอน วิชาที่สอน เรื่องที่สอน จำนวนคาบในครั้งที่สอน เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนเป็นแบบสำรวจรายการ (ดังแสดงในภาคผนวก) ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อ มีรายการ พฤติกรรม 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศ ในห้องเรียน มีรายการพฤติกรรม 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอน มี รายการพฤติกรรม 6 ข้อ

การบันทึกข้อมูลจะบันทึกพฤติกรรมการสอนโดยใช้ระบบ Sign System โดย บันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นไม่นับความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำกันในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนไป สังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูในจังหวัดนครพนมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน โดยใช้ผู้สังเกตร่วม 3 คน เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Coefficient of Concordance) ระหว่างผู้สังเกต มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ทำหนังสือราชการถึงผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดและหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ เพื่อขออนุญาตในการสังเกตพฤติกรรมการสอนในทั้ง 2 จังหวัด รวม 4 อำเภอ

2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอรายละเอียดเบื้องต้นบันทึกในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนตอนที่ 1

3. ผู้วิจัยได้เก็บและรวบรวมข้อมูลโดยวิธีเข้าไปสังเกตการสอนในห้องเรียนขณะที่มีการสอนภาษาไทยของครูและบันทึกข้อมูลในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้วยตนเอง ห้องเรียนละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 2 - 3 คาบ (40 - 60 นาที)

4. การสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูในจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง เริ่มสังเกตตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม 2530 ถึงวันที่ 27 มกราคม 2530 ในอำเภอประโคนชัย ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2530 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2530 รวมจำนวนครั้งที่สังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทยในจังหวัดบุรีรัมย์ 37 ครั้ง

การสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูในจังหวัดนครพนม อำเภอเมือง เริ่มสังเกตตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2530 ถึงวันที่ 8 มีนาคม 2530 ในอำเภอดงหลวง เริ่มตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2530 ถึงวันที่ 20 มีนาคม 2530 รวมจำนวนครั้งที่สังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทยในจังหวัดนครพนม 23 ครั้ง

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนมาวิเคราะห์ตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนโดยให้คะแนนในรายการแต่ละข้อเป็น 1 และ 0 คือ ถ้าปฏิบัติให้ 1 ถ้าไม่ปฏิบัติให้ 0
2. คำนวณหาค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติเป็นรายข้อ
3. คำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติเพื่อทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยตามตัวแปรที่ศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Coefficient of Concordance) ระหว่างผู้สังเกต (ลัดดาวัลย์ หวังพานิช 2529 : 411)

$$W = \frac{S}{\frac{1k^2}{12} (N^3 - N)}$$

เมื่อ W แทน ค่า Coefficient of Concordance

S แทน ผลรวมกำลังสองของค่าความแตกต่างระหว่างผลรวมของอันดับ
กับอันดับเฉลี่ย

k แทน จำนวนผู้สังเกต

N แทน จำนวนผู้ถูกสังเกต

2. ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมภาวะของของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

โดยใช้ t - test ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 152})$$

เมื่อ t แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤต

$\bar{X}_1$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

S_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1

S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 2

N_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1

N_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของ
ครูในด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน โดย
เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอก
โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียน
ที่ตั้งในเมืองกับนอกเมือง และระหว่างครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับครูชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้แยกวิเคราะห์และเสนอข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในจังหวัด
ที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้าน
การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในโรงเรียน
ในเมืองกับนอกเมือง ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้าง
บรรยากาศในห้องเรียนกับด้านการใช้วิธีสอน

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการพัฒนาคุณภาพ
การประถมศึกษา (คพศ. 7)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ใน
และนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการ
สร้างบรรยากาศในห้องเรียนและการใช้วิธีสอน โดยกำหนดหำร้อยละของพฤติกรรมการสอน
เป็นรายข้อ ปรากฏดังต่อไปนี้

ตาราง 2 พฤติกรรมการพัฒนาภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการ
ด้านการใช้สื่อ

พฤติกรรมการสอน	ในโครงการ		นอกโครงการ		รวม	
	23 คน		37 คน		60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	17	73.91	17	49.95	34	56.67
2. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันที	19	82.61	13	35.14	32	53.33
3. ครูใช้อุปกรณ์การสอนนำเข้าสู่บทเรียน	5	21.74	12	32.43	17	28.33
4. ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ การอธิบายเนื้อหาบทเรียน	19	82.61	12	32.43	21	51.67
5. ครูใช้อุปกรณ์การสอนสรุป บทเรียน	5	21.74	2	5.41	7	11.67
6. ครูใช้อุปกรณ์การสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์	10	43.48	7	18.92	17	28.33
7. ครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียน	19	82.61	13	35.14	32	53.33
8. ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียน	4	17.39	2	5.41	6	10.00
9. ครูใช้อุปกรณ์การสอนอย่าง คล่องแคล่ว	17	73.91	7	18.92	24	40.00

การใช้สื่อการสอนของครูภาษาไทยในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพ

การประถมศึกษา (คพด. 7) ความตารางข้างบนปรากฏว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันที ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการอธิบายเนื้อหาบทเรียนและครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.61 รองลงมาคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และครูใช้อุปกรณ์การสอนอย่างคล่องแคล่วคิดเป็นร้อยละ 73.91 พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 17.39

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในจังหวัดที่ยอยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพด. 7) ด้านการใช้สื่อการสอน พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 45.95 รองลงมาคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันที และครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 35.14 พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนสรุปบทเรียนและครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 5.41

ตาราง 3 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

พฤติกรรมการสอน	ในโครงการ 23 คน		นอกโครงการ 37 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้สนุกสนานมีชีวิตชีวา	13	56.52	10	27.03	23	38.33
2. ครูให้ความสนใจนักเรียนได้ทั่วถึง	23	100	27	72.97	50	83.33
3. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียน เกิดความสนใจในการเรียน	21	91.30	21	56.76	42	70.00

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการณ์	ในโครงการ 23 คน		นอกโครงการ 37 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
4. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น	14	60.87	6	16.22	20	33.33
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	7	30.44	12	32.43	19	31.67
6. ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	3	13.04	9	24.32	12	20.00
7. ครูกระตือรือร้นในการสอน	22	95.65	24	64.87	46	76.67
8. ครูให้การเสริมแรง	21	91.30	23	62.16	44	73.33

จากตาราง 3 แสดงว่าพฤติกรรมการณ์สอนภาษาไทยของครูที่สอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (ศพด. 7) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูให้ความสนใจนักเรียนให้ทั่วถึงร้อยละ 100 รองลงมาคือ ครูกระตือรือร้นในการสอนคิดเป็นร้อยละ 95.65 ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนและครูให้การเสริมแรงคิดเป็นร้อยละ 91.30 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 13.04

พฤติกรรมการณ์สอนภาษาไทยของครูที่สอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (ศพด. 7) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูให้ความสนใจนักเรียนให้ทั่วถึงคิดเป็นร้อยละ 72.97 รองลงมาคือ ครูกระตือรือร้นในการสอนคิดเป็นร้อยละ 64.87 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นคิดเป็นร้อยละ 16.22

ตาราง 4 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการ
ด้านการใช้วิธีสอน

พฤติกรรมการสอน	ในโครงการ 23 คน		นอกโครงการ 37 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน	23	100	36	97.30	59	98.33
2. ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือ ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง	23	100	26	70.27	49	81.67
3. ครูให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียน	9	39.13	4	10.81	13	21.67
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ระหว่างนักเรียนด้วยกัน	5	21.74	11	29.73	16	26.67
5. ครูให้นักเรียนรู้ผลการปฏิบัติงาน ทันที	13	56.52	16	43.24	29	48.33
6. ครูจัดเนื้อหาที่มีกระบวนการตาม ลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก	23	100	22	59.46	45	75.00

จากตาราง 4 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในจังหวัดที่อยู่ใน
โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการใช้วิธีสอน กรูปฏิบัติมากที่สุดคือ
ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน กรูจัดเนื้อหาที่มีกระบวนการ
ตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายากและครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วย
ตนเองคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ครูให้นักเรียนรู้ผลการปฏิบัติงานทันที คิดเป็น
ร้อยละ 56.52 พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
ระหว่างนักเรียนด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 21.74

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) ด้านการใช้วิธีสอน คุรุปฏิบัติมากที่สุดคือ คุรุสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 97.30 รองลงมาคือ คุรุให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 70.27 พฤติกรรมที่คุรุปฏิบัติน้อยที่สุดคือ คุรุให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 10.81

เพื่อที่จะได้ทราบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน ผู้วิจัยได้ให้ค่าคะแนนในรายการพฤติกรรมการสอนปฏิบัติให้เป็น 1 ไม่ปฏิบัติให้เป็น 0 แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเหล่านั้นเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการ

พฤติกรรมการสอน	ในโครงการ 23 คน		นอกโครงการ 37 คน		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการใช้สื่อ	5.000	2.336	2.297	2.119	4.520**
ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	5.391	1.033	3.568	1.803	4.981**
ด้านการใช้วิธีสอน	4.174	0.984	3.108	0.994	4.433**
ค่าเฉลี่ยรวม	14.565	3.449	8.972	3.789	5.909**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลวิเคราะห์ในตาราง 5 แสดงให้เห็นพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครู
 ประถมศึกษาที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในและนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา
 (คพศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือครูสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา
 ที่สอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) มีพฤติกรรม
 การสอนทั้งทางด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน
 ดีกว่าครูที่สอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการ

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและนอกเมือง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนที่อยู่ใน
 ในเมืองและนอกเมือง ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้
 วิธีสอน โดยคำนวณค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนเป็นรายข้อ ปรากฏดังต่อไปนี้

ตาราง 6 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและ
 นอกเมือง ด้านการใช้สื่อ

พฤติกรรมการสอน	ในเมือง 17 คน		นอกเมือง 43 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม กับวัยของผู้เรียน	10	58.82	24	55.81	34	56.67
2. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้ พร้อมจะใช้ทันที	11	64.71	21	48.84	32	53.33
3. ครูใช้อุปกรณ์การสอนนำเข้าสู่ บทเรียน	6	35.29	11	25.58	17	28.33

ตาราง 6 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ในเมือง 17 คน		นอกเมือง 43 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
4. ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ การอธิบายเนื้อหาบทเรียน	12	70.59	19	44.19	31	51.67
5. ครูใช้อุปกรณ์การดนตรีบทเรียน	3	17.65	4	9.30	7	11.67
6. ครูใช้อุปกรณ์การสอนโดยให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์	6	35.29	11	25.58	17	28.33
7. ครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหา บทเรียน	12	70.59	20	46.51	32	53.33
8. ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจ ของนักเรียน	3	17.65	3	6.98	6	10.00
9. ครูใช้อุปกรณ์การสอนอย่าง คล่องแคล่ว	12	70.59	12	27.91	24	40.00

จากตาราง 6 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในโรงเรียนในเมืองด้านการใช้สื่อ พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ การอธิบายเนื้อหาบทเรียน ครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียนและครูใช้อุปกรณ์การสอนอย่างคล่องแคล่วคิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมาคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้นั้นคิดเป็นร้อยละ 64.71 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนสรุปบทเรียนและครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 17.65

พฤติกรรมการสอนของครูที่สอนในโรงเรียนนอกเมือง ด้านการใช้สื่อ ปรากฏว่า ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กิกเป็นร้อยละ 55.81 รองลงมาคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันที กิกเป็นร้อยละ 48.84 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 6.98

ตาราง 7 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและนอกเมือง ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

พฤติกรรมการสอน	ในเมือง 17 คน		นอกเมือง 43 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ สนุกสนานมีชีวิตชีวา	8	47.06	15	34.88	23	38.33
2. ครูให้ความสนใจนักเรียนได้ทั่วถึง	13	76.47	37	86.05	50	83.33
3. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิด ความสนใจในการเรียน	13	76.47	29	67.44	42	70.00
4. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมี ความกระตือรือร้น	9	52.94	11	25.58	20	33.33
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความ คิดเห็น	9	52.94	10	23.26	19	31.67
6. ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	7	41.18	5	11.63	12	20.00
7. ครูกระตือรือร้นในการสอน	14	82.35	32	74.42	46	76.67
8. ครูให้การเสริมแรง	12	70.59	32	74.42	44	73.33

จากตาราง 7 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในโรงเรียนในเมืองด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ คุฏกระตือรือร้นในการสอนคิดเป็นร้อยละ 82.35 รองลงมาคือ ครูให้ความสนใจนักเรียนให้ทั่วถึงและครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 76.47 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 41.18

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในโรงเรียนนอกเมืองด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ปรากฏว่าพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูให้ความสนใจนักเรียนให้ทั่วถึงคิดเป็นร้อยละ 86.05 รองลงมาคือ คุฏกระตือรือร้นในการสอนและครูให้การเสริมแรงคิดเป็นร้อยละ 74.42 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 11.63

ตาราง 8 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนที่อยู่ในเมืองและนอกเมือง ด้านการใช้วิธีสอน

พฤติกรรมการสอน	ในเมือง 17 คน		นอกเมือง 43 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	17	100	42	97.67	59	98.33
2. ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง	14	82.35	35	81.40	49	81.67
3. ครูให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียน	6	35.29	7	16.28	13	21.67
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามระหว่างนักเรียนด้วยกัน	5	29.41	11	25.58	16	26.67
5. ครูให้นักเรียนรู้ผลการปฏิบัติงานทันที	7	41.18	22	51.16	29	48.33
6. ครูจัดเนื้อหาให้มีกระบวนการตามลำดับชั้นจากง่ายไปหายาก	14	82.35	31	72.09	45	75.00

จากตาราง 8 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในโรงเรียนในเมือง ด้านการใช้วิธีสอน พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ครูให้โอกาสนักเรียนได้ เรียนรู้หรือค้นคว้าหากำตอบด้วยตนเองและครูจัดเนื้อหา มีกระบวนการตามลำดับชั้นจากง่าย ไปหายากคิดเป็นร้อยละ 82.35 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ชักถามระหว่างนักเรียนด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 29.41

พฤติกรรมการสอนของครูที่สอนในโรงเรียนนอกเมือง ด้านการใช้วิธีสอน พฤติกรรม ที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนคิดเป็น ร้อยละ 97.67 รองลงมาคือ ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหากำตอบด้วย ตนเองคิดเป็นร้อยละ 81.40 ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียนคิดเป็น ร้อยละ 16.28

เพื่อที่จะได้ทราบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนใน โรงเรียนในเมืองและนอกเมือง ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและ ด้านการใช้วิธีสอน ผู้วิจัยได้ให้ค่าคะแนนในรายการพฤติกรรมการสอนปฏิบัติให้เป็น 1 ไม่ปฏิบัติให้เป็น 0 นำมาหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแล้วเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t - test ได้ผลดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนใน
โรงเรียนที่อยู่ในเมืองกับนอกเมือง

พฤติกรรมการสอน	ในเมือง 17 คน		นอกเมือง 43 คน		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการใช้สื่อ	4.412	2.575	2.907	2.477	2.062 *
ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	5.000	1.837	3.977	1.711	1.979
ด้านการใช้วิธีสอน	3.706	1.016	3.442	1.119	0.880
ค่าเฉลี่ยรวม	13.118	4.794	10.326	4.252	2.096 *

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากตาราง 9 โดยสรุปแล้วพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สอน
ในโรงเรียนในเมืองและนอกเมือง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีเพียงด้านการใช้สื่อแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือการใช้สื่อประกอบการสอนภาษาไทยของครูที่ทำ
การสอนในโรงเรียนในเมืองมีมากกว่าครูที่ทำการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ส่วนพฤติกรรม
การสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 1 - 6

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
และด้านการใช้วิธีสอน โดยกำหนดหาร้อยละของพฤติกรรมการสอนเป็นรายชื่อ ปราภฏ
ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ

พฤติกรรมการสอน	ครู ป. 1 - 4 45 คน		ครู ป. 5 - 6 15 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	26	57.78	8	53.33	34	56.67
2. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันที	24	53.33	8	53.33	32	53.33
3. ครูใช้อุปกรณ์การสอนนำเข้าสู่บทเรียน	11	24.44	6	40.00	17	28.33
4. ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ การอธิบายเนื้อหาบทเรียน	25	55.56	6	40.00	31	51.67
5. ครูใช้อุปกรณ์การสอนสรุปบทเรียน	5	11.11	2	13.33	7	11.67
6. ครูใช้อุปกรณ์การสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์	13	28.89	4	26.67	17	28.33
7. ครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียน	24	53.33	8	53.33	32	53.33
8. ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจ ของนักเรียน	4	8.89	2	13.33	6	10.00
9. ครูใช้อุปกรณ์การสอนอย่าง คล่องแคล่ว	18	40.00	6	40.00	24	40.00

จากตาราง 10 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ด้านการใช้สื่อ guruปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 57.78 รองลงมาคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ การอธิบายเนื้อหาบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 55.56 พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 8.89

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ guruปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันทีและครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 53.33 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอนสรุปบทเรียนและครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 13.33

ตาราง 11 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

พฤติกรรมการสอน	ครู ป. 1 - 4 45 คน		ครู ป. 5 - 6 15 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ สนุกสนาน มีชีวิตชีวา	19	42.22	4	26.67	23	38.33
2. ครูให้ความสนใจนักเรียนได้ทั่วถึง	40	88.89	10	66.67	50	83.33
3. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิด ความสนใจในการเรียน	33	73.33	9	60.00	42	70.00
4. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมี ความกระตือรือร้น	17	37.78	3	20.00	20	33.33
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็น	10	22.22	9	60.00	19	31.67

ตาราง 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู ป. 1 - 4 45 คน		ครู ป. 5 - 6 15 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
6. ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	8	17.78	4	26.67	12	20.00
7. ครูกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการสอน	38	84.44	8	53.33	46	76.67
8. ครูให้การเสริมแรง	34	75.56	10	66.67	44	73.33

จากตาราง 11 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูให้ความสนใจนักเรียนได้ทั่วถึงคิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมาคือ ครูกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการสอนคิดเป็นร้อยละ 84.44 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 17.78

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูให้ความสนใจนักเรียนได้ทั่วถึงและครูให้การเสริมแรงคิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนและครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นคิดเป็นร้อยละ 60.00 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นคิดเป็นร้อยละ 20.00

ตาราง 12 พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้วิธีสอน

พฤติกรรมการสอน	ครู ป. 1 - 4 45 คน		ครู ป. 5 - 6 15 คน		รวม 60 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	44	97.78	15	100	59	98.33
2. ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง	36	80.00	13	86.67	49	81.67
3. ครูให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียน	8	17.78	5	33.33	13	21.67
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามระหว่างนักเรียนด้วยกัน	10	22.22	6	40.00	16	26.67
5. ครูให้นักเรียนรู้ผลการปฏิบัติงานทันที	22	48.89	7	46.67	29	48.33
6. ครูจัดเนื้อหา มีกระบวนการตามลำดับชั้นจากง่ายไปหายาก	35	77.78	10	66.67	45	75.00

จากตาราง 12 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ด้านการใช้วิธีสอน ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 97.78 รองลงมาคือ ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 80.00 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 17.78

พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ด้านการใช้วิธีสอน ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอนคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหา คำตอบด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 86.67 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูให้นักเรียน ช่วยสรุปบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 33.33

เพื่อให้ได้ทราบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่สอนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศ ในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน ผู้วิจัยได้ให้ค่าคะแนนในรายการพฤติกรรมการสอน ปฏิบัติให้เป็น 1 ไม่ปฏิบัติให้เป็น 0 นำมาหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแล้วเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t - test ได้ผลดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับปีที่ 5 - 6

พฤติกรรมการสอน	ครู ป. 1 - 4 45 คน		ครู ป. 5 - 6 15 คน		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการใช้สื่อ	3.267	2.416	3.533	3.091	-0.304
ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	4.600	1.195	3.533	3.583	1.133
ด้านการใช้วิธีสอน	3.439	1.038	3.600	1.352	-0.291
ค่าเฉลี่ยรวม	11.267	4.064	10.667	5.924	0.365

จากตาราง 13 พบว่า พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สอนในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศใน ห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือครูที่สอนภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ใต้นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการใช้วิธีสอน

2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำการสอนในโรงเรียนที่ตั้งในเมืองกับนอกเมือง ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอน

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 6 ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการใช้วิธีสอน

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดที่อยู่ใต้นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองและอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม จำนวน 23 คน และครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองและอำเภอบริการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 37 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการสังเกต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม การสอนภาษาไทย ตอนที่ 1 บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูผู้ถูกสังเกต ตอนที่ 2 บันทึกพฤติกรรมการสอนเป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อ

ส่วนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

ส่วนที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บและรวบรวมข้อมูลโดยวิธีเข้าไปสังเกต การสอนในห้องเรียน ขณะที่มีการสอนภาษาไทยของครูแต่ละคนก็เก็บข้อมูลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้วยตนเอง ห้องเรียนละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 2 - 3 คาบ แล้วรวบรวม แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดหาค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูตามตัวแปรที่องค์การการศึกษาเป็น รายชื่อคือ ครูประถมศึกษาที่สอนภาษาไทยในจังหวัดที่อยู่นอกและนอกกรุงเทพมหานคร การประถมศึกษา (กศ. 7) ครูประถมศึกษาที่สอนภาษาไทยในโรงเรียนที่ทั้งในเมืองและ นอกเมือง ครูประถมศึกษาที่สอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้สื่อ การสร้างบรรยากาศใน ห้องเรียน และด้านการใช้วิธีสอน ตามตัวแปรที่องค์การการศึกษา โดยใช้ t - test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการ เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกและนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กศ. 7) ด้านการใช้สื่อ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมือง ด้านการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7)

1.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปรากฏว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี - ศรีสะเกษ) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เอกสารแนะนำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา คพศ. 7 2529 : 1) พบว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) มีพฤติกรรมการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ใช้สื่อประกอบการสอนมากกว่าครู

ที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7)

อาจเื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ได้รับการอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการผลัดเปลี่ยน รื้อและซ่อมแซมสื่อการสอนให้ใช้ได้ยาวนาน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ได้รับการบริการให้ยืมสื่อการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งจากการศึกษาของ ศกิตธร วงษ์เมตตา (ศกิตธร วงษ์เมตตา 2526 : 91) พบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นมากต่อการแก้ปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษา เช่น ปัญหาหนี้สื่อการเรียนการสอน ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจะเข้ามามีบทบาทในด้านการให้บริการยืมสื่อ ผลิตสื่อ ซ่อมแซมสื่อ ซึ่งจะทำให้ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการใช้บริการได้ แต่ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ประสบกับปัญหาความขาดแคลนอุปกรณ์การสอนและไม่มีเพียงพอกับความต้องการ จึงเป็นเหตุให้ครูไม่ใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน
3. จังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ได้รับงบประมาณด้านสื่อการสอนสนับสนุนเพิ่มเป็นพิเศษ จังหวัดที่อยู่นอกโครงการได้รับงบประมาณด้านสื่อการสอนน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งจากการศึกษาความเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาภาษาไทยของ นวสวรรณ จันทนาการ (นวสวรรณ จันทนาการ 2524 : 130 - 132) พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณด้านสื่อการสอนและสภาพการเก็บรักษาสื่อการสอนยังไม่เหมาะสม
4. ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ได้รับการสนับสนุนแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการติดตามประเมินผลจากหน่วยงานการศึกษาในส่วนกลางสม่ำเสมอ จึงเป็นเหตุให้ครูมีขวัญ กำลังใจในการทำงาน กระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความวิริยะอุตสาหะมากขึ้น

1.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) สร้างบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นมากกว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี - ศรีสะเกษ) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เอกสารแนะนำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา คพศ. 7 2529 : 1) พบว่า ครูที่ทำการสอนในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) มีบรรยากาศในห้องเรียนอยู่ในสภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) มีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนมากกว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ทั้งนี้เนื่องมาจากครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ได้รับการอบรมสัมมนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและวิธีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้การเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการ ได้รับการดูแลใกล้ชิด ด้วการประเมินผลจากผู้บังคับบัญชา จึงทำให้ครูปรับปรุงวิธีสร้างบรรยากาศในห้องเรียนได้ดังนี้

1.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในกับนอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) ด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7) มีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการใช้วิธีสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้

หรือกันกว่าหาคำตอบด้วยตนเองมากกว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7)

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) มีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการใช้วิธีสอนใด ๆ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือกันกว่าหาคำตอบด้วยตนเองมากกว่าครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่นอกโครงการ อาจเนื่องมาจากครูได้รับการอบรม แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) นอกจากนั้นครูที่ทำการสอนในจังหวัดที่อยู่ในโครงการได้มีชุดการสอนที่ทางโครงการจัดทำขึ้นมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ครูใช้วิธีสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นอีกด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองกับนอกเมือง

2.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองกับนอกเมือง มีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปรากฏว่า พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่ทำการสอนในโรงเรียนนอกเมือง

สาเหตุที่ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนนอกเมืองมีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยกว่าครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมือง เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนนอกเมืองอยู่ห่างจากแหล่งวิชาการหรือสถานบริการด้านสื่อการเรียน การคมนาคมไม่สะดวกยากแก่การใช้บริการ
2. สื่อการเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอแก่การใช้ในโรงเรียน

(สมพร มั่นตะสูตร 2526 : 14)

3 โรงเรียนนอกเมืองส่วนมากผู้ปกครองนักเรียนยากจนทำให้นักเรียนไม่มีวัสดุอุปกรณ์นำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน (ไญญลย์ จันทยศ 2526 : 17) และขาดการสนับสนุนด้านการเงินเอื้ออำนวยอุปกรณ์การสอนจากผู้ปกครองของนักเรียน เนื่องจากความยากจนนั่นเอง แต่โรงเรียนในเมืองผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะดี ดังนั้นจึงมีการบริจาคเงินเพื่อซื้ออุปกรณ์การสอนให้โรงเรียน ทำให้ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองใช้สื่อประกอบการสอนมากกว่าครูที่ทำการสอนในโรงเรียนนอกเมือง

4. โรงเรียนนอกเมืองส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นการจัดสรรสื่อ เครื่องมือทางการเรียนและงบประมาณจึงได้จำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ

2.2 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองกับนอกเมืองด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน แตกต่างกันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองมีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองมีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่แตกต่างกัน' ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูทุกคนต่างก็มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งมาด้วยข้อสอบและหลักการเดียวกัน นอกจากนั้นครูยังได้รับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง 20 เล่ม ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเหมือนกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองกับนอกเมือง ด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองมีพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการใช้วิธีสอนไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอนไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากครูทุกคนต่างก็มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เหมือนกัน ดังนั้นสภาพที่ตั้งของโรงเรียนจึงไม่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนภาษาไทยด้านการใช้วิธีสอนของครู

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

3.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ใช้สื่อประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลวดี เรืองเดช (กุลวดี เรืองเดช 2518 : 61 - 63) พบว่า ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นที่ต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีพัฒนาการด้านสติปัญญา กระบวนการคิดและการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต้องอาศัยสิ่งที่เป็นรูปธรรม (พยอม วงศ์สารศรี 2526 : 156) ครูจึงต้องใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เหมือนกัน นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้รับสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งสื่อการสอนบางอย่างจะใช้ได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และลักษณะภาษาไทยเพื่อการสอนอันเดียวกันอาจใช้ได้ทุกระดับชั้น ดังนั้นจึงทำให้ครูในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 ใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 มีพฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 มีพฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากเป็นครูที่ทำการสอนในโรงเรียนเดียวกัน จึงจะได้รับการอบรมแนะนำเหมือนกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอยู่เสมอ จึงทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยระหว่างครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กับระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 -6 ด้านการใช้วิธีสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอนไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 และปีที่ 5 - 6 มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากครูทุกระดับชั้นต่างก็มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิธีสอน เทคนิคการสอน ตลอดจนผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งด้วยข้อสอบและเกณฑ์การวัดเดียวกัน

ข้อสังเกตที่พบในการศึกษาครั้งนี้

จากการไปสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตที่พบในการศึกษาครั้งนี้คือ

1. ครูส่วนมากไม่ใช่อุปกรณ์การสอนสรุปบทเรียน แต่จะใช้วิธีการพูดบรรยายสรุปบทเรียนและบางครั้งครูจะไม่มีกรณสรุปบทเรียนเลยทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียน
2. อุปกรณ์การสอนที่ครูใช้ไม่สร้างความสนใจของนักเรียน บางครั้งขาดขีดขาดอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้มากคือ บัตรคำ รูปภาพ แผนภูมิ
3. ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก
4. เนื่องจากการไปสังเกตพฤติกรรมการสอนในครั้งนี้อยู่เวลาที่ทำการสังเกตการสอนตลอดจนเนื้อหาบทเรียนที่ครูสอนแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมีผลต่อพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ตลอดจนการใช้วิธีสอนของครู ทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันได้
5. นักเรียนในโรงเรียนนอกเมืองส่วนใหญ่มักจะไม่มีอุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ดินสอ ดินสอสี สมุดวาดภาพ ตลอดจนหนังสือแบบเรียน บางครั้งโรงเรียนแจกแต่ไม่เพียงพอความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ควรจัดการประชุมสัมมนาเพื่อพบทวนบทบาทหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงยกระดับคุณภาพงานด้านวิชาการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจังโดยมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครู
2. ควรจัดโครงการอบรมระยะสั้นอย่างต่อเนื่อง 'จริงจัง' เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน เทคนิคและนวัตกรรมฯ เป็นต้นใหม่ ๆ
3. โครงการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพในเชิงวิชาการและการนิเทศภายในควรได้รับการพิจารณากำหนดเป็นแผนงานอย่างต่อเนื่อง
4. โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7) ควรขยายไปคาบโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้รับความสะดวกในการใช้บริการด้านสื่อการสอน
5. ควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อจะได้ผลิตสื่อการสอนได้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน
6. ควรจัดโครงการนิเทศและติดตามผลเพื่อติดตามประเมินผลการเรียนการสอนให้ทั่วถึงสม่ำเสมอเพื่อกระตุ้นให้ครูพยายามและกำลังในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
3. ควรศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอื่นที่อยู่ในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กพศ. 7)
4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครู

บรรณาธิการ

บรรณานุกรม

กรัณย์ เสงพานิช พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 ความการรับรู้ของตนเอง วิทยานิพนธ์
ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528, 139 หน้า

กรรณิการ์ พวงเกษม เอกสารการสอนวิชาประถม 521 ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทย
ในโรงเรียนประถม คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2527, 113 หน้า

กาญจนา เกียรติประวัติ วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 258 หน้า

กุลวดี เรืองเดช พฤติกรรมการสอนของครูด้านกระบวนการเรียนการสอนและการใช้อุปกรณ์
การสอน ปรินทิพย์ กต.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
64 หน้า อัดสำเนา

ขวัญใจ กงทรัพย์ สื่อการสอนชั้นประถมศึกษาในระดับประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 126 หน้า

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน คู่มือการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนา
คุณภาพการประถมศึกษาประจำปีงบประมาณ 2526 ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ระดับก่อนประถมศึกษา 2526, 189 หน้า

โครงการรับความช่วยเหลือ, สำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2529, 45 หน้า

ชาญ อัญญากุล ประสบการณ์วิชาชีพครูประถมศึกษาตอนต้นเทคนิคการเขียนแผนการสอนย่อย
กรุงเทพมหานคร 2526, 322 หน้า

ชาญชัย ศรีไสยเพชร ทักษะและเทคนิคการสอน วิทยานิพนธ์ 2525, 224 หน้า

ฐะปะนีย์ นาคกรรพ วิธีสอนซ่อมเสริมทักษะวิชาภาษาไทย เอกสารประกอบการสอน

วิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา แผนกวิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2522, โรเนียว

เคื่อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 2 กับพฤติกรรมการสอนของครู วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2524, 129 หน้า

ทวีป อภิสิทธิ์ "พฤติกรรมการสอน" ประชาศึกษา 11 : 9 - 12 สิงหาคม 2528

ทองสุข รวยสูงเนิน พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่สอง

จังหวัดสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527, 119 หน้า

นวลพรรณ จันทนาการ ปัญหาของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ในการสอนวิชา

ภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิทยานิพนธ์ ก.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 165 หน้า

* นันทวัลย์ ศรีปัญจพร สภาพปัญหาการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช

2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดอุทัยธานี ปรินญาณีพิมพ์ กค.ม. มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ 2527, 145 หน้า

บันลือ เทกษะวัน หลักสูตรกับบูรณาการทางการสอน พิมพ์ครั้งที่ 3 ไทยวัฒนาพานิช

2524, 192 หน้า

บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กิยาวงศ์ วิธีสอนทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิมพ์โลก พิมพ์ครั้งที่ 2 พิมพ์ 2527, 272 หน้า

ประติมา เรืองมัลย์ ศึกษา 131 หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ

วัฒนาพานิช 2524, 740 หน้า

ปราณี อิมอรณณ์ ความสอดคล้องของงบประมาณจัดซื้อสื่อการสอนกับความถี่ของครู

ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2526, 131 หน้า

หนังสือ หันนาถิ่นทร์ การสอนคำนิยามและจริยธรรม โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิมพ์โลก พิมพ์ 2523, 175 หน้า

หย่อม วงศ์สารศรี จิตวิทยาการศึกษา สารเสรม 2526, 271 หน้า

พัฒนา จันทนา "ครูกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน" คุรุปริทัศน์ 12 : 36 - 40

ธันวาคม 2526

พุทธทาส ภิกขุ การศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพอย่างสักระ เอกสารชุดมองด้านใน

ฉบับที่ 27 สมชายการพิมพ์ 2519, 43 หน้า

ไพบูลย์ จันทยศ "วิเคราะห์ปัญหาครูไม่สอนตามแนวหลักสูตร" ประชาศึกษา 12 :

17 - 22 กันยายน 2526

มานิตา กรีนสาร โครงการเสนอจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการการเรียนการสอนภาษาไทยใน

วิทยาลัยครูเทศบาล วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 209 หน้า

ระวีวรรณ เสวกามร "การเปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของครูตามหลักสูตรประถมศึกษา

2521 ใต้รับผลสำเร็จหรือไม่" ศึกษาศาสตร์ 2 : 100 - 102 ตุลาคม 2526 -

มีนาคม 2526

ราชบัณฑิตยสถาน ผลงานกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 2

อักษรเจริญทัศน์ 2526, 930 หน้า

ลัดดาวัลย์ หวังพานิช สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2529, 459 หน้า อัดสำเนา

วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ค.จ.ก.อรุณการพิมพ์ 2524, 573 หน้า

_____ แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 2 กุศลภาลาคท้าว

2522, 238 หน้า

_____ หลักสูตรประถมศึกษา 2521 โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2520, 442 หน้า

_____ หลักสูตรใหม่เอกสารแนบหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส

ศึกษาการพิมพ์ 2520, 22 หน้า

วิชาการ, กอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการประเมินคุณภาพ

นี้ เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ 2528, 60 หน้า

- วิรัตน์ เลาหวัณ การศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร ประทับใจในทางบวกและทางลบ โดยใช้วิธีเคิลลินชิเทมท์เทคนิค
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527, 137 หน้า
- กสิธร วงศ์เมตตา การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปรินญาทิพย์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2528, 130 หน้า
- * ศรีสมร สวนจรรยา การศึกษาปัญหาการสวนภาษาไทยตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ของ
ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอกวีสังขสัย จังหวัดอุทัย ปรินญาทิพย์ กค.ม.
 2525, 102 หน้า
- กฤษณาการ, กระทรวง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กรุงเทพมหานคร
 2520, 424 หน้า
- _____ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
 2521, 424 หน้า
- สมจิต ชิวปรีชา "แนวการสอนภาษาไทยปัจจุบัน" วารสารการศึกษา 7 : 11 - 14
 เมษายน 2529
- สมจิต สวอนไญญณ์ เอกสารประกอบการสอน บทที่ 6 วิธีสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่าง
มีระบบ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 โรเนียว 2529, 34 หน้า
- สมนึก ลิ้มทอง และชาติรี อายุวัฒน์ หลักสูตรและแบบเรียนชั้นประถมศึกษา โอเคียนสโตร์
 2522, 204 หน้า
- สมพงษ์ จิตระดับ "คอนอย่างไรให้นักเรียนคิดเป็นได้" ประชาศึกษา 7 : 9 - 11
 เมษายน 2527
- สมพร มั่นตะสูตร การสอนภาษาไทย โอเคียนสโตร์ 2526, 302 หน้า
- สุชา จันทน์อม จิตวิทยาในห้องเรียน โอเคียนสโตร์ 2521, 186 หน้า
- สุธอน พรเสริมลักษณ์ การวิเคราะห์สื่อการสอนระดับประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527, 148 หน้า

- สุมิตร คุณากร หลักสูตรและการสอน โรงพิมพ์ชนบทการพิมพ์ 2518, 259 หน้า
- สุไร พงษ์ทองเจริญ และคณะ การศึกษาของเด็กภาคเหนือในการเรียนภาษาไทยกลาง
โครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2524 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2524, 73 หน้า
- โสวัฒน์ โสภผล ปัญหาการใช้แผนการสอนวิชาภาษาไทยของครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ในจังหวัดบุรีรัมย์ วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 120 หน้า
- อัญชลี เบจ่มเจริญและคณะ ศึกษา 231 วิธีสอนวิชากลุ่มทักษะ "ภาษาไทย" ภาศหลักสูตร
 และการสอน วิทยาลัยครูสวนสุนันทา เจริญผล 2526, 130 หน้า
- เอกสารแนะนำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา กศศ. 7 2529; 7 หน้า อัดสำเนา
- Clark, Leonard H. and Irving S. Starr. Secondary School Teaching Methods. New York, Mcmillian Publishing, 1976. 446 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education 3rd ed., New York, McGraw - Hill, 1971 492 p.
- Flander, Ned A. Analyzing Teaching Behaviors. Massachusetts : Addison, Wesley Publishing, 1970. 443 p.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed., New York, McGraw - Hill Book, 1973. 681 p.
- Kammra, Daphne Ardis. "Accessibility and Teacher Utilization of the Newer Media in Jamaica Junior Secondary Classroom," Dissertation Abstracts International. 38 : 3227 - A, December, 1977.
- Lea, Lerisa Ebrd. "Instructional Behavior Patterns of Distinguished University Teachers," Dissertation Abstracts International. 8 : 4602 - A, February, 1978.
- Ober, Richard L. Bently, Ernest L. and Edith Miller. Systematic Observation of Teaching. New Jersey, Prentice - Hall, 1971. 236 p.
- Shores, Louis. "An Introduction for Teacher," Instructional Materials. New York, The Ronald Press Company, 1960. 403 p.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

- คำสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต
- แบบสังเกต
- กลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Coefficient of Concordance)

ระหว่างผู้สังเกต

$$\text{สูตร } W = \frac{S}{\frac{1}{12} k^2 (N^3 - N)}$$

ผู้ถูกสังเกต คนที่	ผลการจัดอันดับของผู้สังเกต			R_j	$R_j - \bar{R}_j$	$(R_j - \bar{R}_j)^2$
	1	2	3			
1	2	4	4	10	3.5	12.25
2	1	1	1	3	-10.5	110.25
3	5	5	6	16	2.5	6.25
4	3	2	2	7	-6.5	42.25
5	7	7	7	21	7.5	56.25
6	4	3	3	10	-3.5	12.25
7	6	6	5	17	3.5	12.25
8	8	8	8	24	10.5	110.25
				108		362

หาค่าเฉลี่ยของผลรวมของอันดับที่ จากสูตร $\bar{R}_j = \frac{\sum R_j}{N}$

$$= \frac{108}{8}$$

$$\bar{R}_j = 13.5$$

$$\begin{aligned} \text{หาค่า } w \text{ จากสูตร} &= \frac{S}{\frac{1}{12} k^2 (N^3 - N)} \\ &= \frac{362}{\frac{1}{12} (3)^2 (8^3 - 8)} \end{aligned}$$

$$w = .96$$

ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 96

$$\begin{aligned} \text{คำนวณค่าสถิติ จากสูตร } x^2 &= K(N - 1) w \\ &= 3 \times 7 \times .96 \\ &= 20.16 \end{aligned}$$

x^2 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01 จากตารางเป็น 18.475 x^2 ที่คำนวณได้ 20.16 > 18.475 จึงแสดงว่า ผลการจัดอันดับคะแนนโดยผู้สังเกต 3 คน สอดคล้องกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูที่สังเกตพฤติกรรมการสอน

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตการสอนกา ✓ ในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกตการสอน

- 1 วิชาที่สอน ☐ คณิตศาสตร์
☐ ภาษาไทย
☐ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- 2 เรื่องที่สอน
- 3 จำนวนคาบ . . . คาบ
- 4 ทำการสอนระดับชั้น
☐ ประถมศึกษาปีที่ 1
☐ ประถมศึกษาปีที่ 2
☐ ประถมศึกษาปีที่ 3
☐ ประถมศึกษาปีที่ 4
☐ ประถมศึกษาปีที่ 5
☐ ประถมศึกษาปีที่ 6
- 5 ที่ตั้งโรงเรียนที่ทำการสอน
☐ ในเมือง (ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล)
☐ นอกเมือง (นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล)
- 6 สังกัดโรงเรียนที่ทำการสอน
☐ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม
☐ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง
☐ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเอื้อ

- ☐ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์
- ☐ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง
- ☐ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอประโคนชัย

ตอนที่ 2 แบบบันทึกพฤติกรรม

ส่วนที่ 1

ก ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครู

- ☐ ใช้สื่อการสอน
- ☐ ไม่ใช้สื่อการสอน

(ถ้าใช้สื่อการสอนให้ผู้สังเกตบันทึกตอบในส่วนที่ 1 ข้อ ข ถ้าไม่ใช้สื่อให้ผู้สังเกตบันทึกตอบเฉพาะส่วนที่ 2,3)

หมายเหตุ แหล่งที่มาของสื่อการสอน

- ☐ จัดทำขึ้นเอง
- ☐ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- ☐ ศูนย์วิชาการจังหวัด
- ☐ โรงเรียนจัดซื้อ จัดทำ
- ☐ อื่น ๆ

ข. แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อ

(ให้ผู้สังเกตฯ ✓ ในช่องที่ผู้สอนแสดงพฤติกรรม)

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ข้อสังเกตที่พบ
1	ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน			
2	ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้พร้อมจะใช้ทันที			
3	ครูใช้อุปกรณ์การสอนนำเข้าสู่บทเรียน			
4	ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการอธิบายเนื้อหาบทเรียน			
5	ครูใช้อุปกรณ์การสอนสรุปบทเรียน			
6	ครูใช้อุปกรณ์การสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์			
7	ครูใช้อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อหาบทเรียน			
8	ครูใช้อุปกรณ์การสอนสร้างความสนใจของนักเรียน			
9	ครูใช้อุปกรณ์การสอนอย่างคล่องแคล่ว			

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการสอนด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ข้อสังเกตที่พบ
1	ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ สนุกสนานมีชีวิตชีวา			
2	ครูให้ความสนใจนักเรียนได้ทั่วถึง			
3	ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิด ความสนใจในการเรียน			
4	ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียน มีความกระตือรือร้น			
5	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความ คิดเห็น			
6	ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน			
7	ครูกระตุ้นนักเรียนในการสอน			
8	ครูให้กำลังใจเสริมแรง			

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอน

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ข้อสังเกตที่พบ
1	ครูสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน			
2	ครูให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง			
3	ครูให้นักเรียนช่วยสรุปบทเรียน			
4	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามระหว่างนักเรียนด้วยกัน			
5	ครูให้นักเรียนรู้ผลการปฏิบัติงานทันที			
6	ครูจัดเนื้อหา มีกระบวนการตามลำดับชั้นจากง่ายไปหายาก			

กลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้แก่

- 1 กลุ่มโรงเรียนปายราชรังสฤษฎ์
 - 1 1 โรงเรียนบ้านดอนยานาง
 - 1 2 โรงเรียนบ้านเนินสะอาด
 - 1 3 โรงเรียนบ้านนาราชควาย
- 2 กลุ่มโรงเรียนสหราษฎร์บำรุง
 - 2.1 โรงเรียนบ้านกลาง
 - 2 2 โรงเรียนบ้านนาออกควาย
 - 2 3 โรงเรียนบ้านกกไฮ
- 3 กลุ่มโรงเรียนวิทยาวุฒินันท์
 - 3 1 โรงเรียนสุนทรวิจิตร
 - 3 2 โรงเรียนบ้านอาจสามารถ
 - 3 3 โรงเรียนบ้านสำราญ

โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ได้แก่

- 4 กลุ่มโรงเรียนท่าอุเทน-จำปา
 - 4 1 โรงเรียนชุมชนคำพอกท่าดอกแก้ว
 - 4 2 โรงเรียนท่าจำปา
- 5 กลุ่มโรงเรียนโนนตาลท่าอุเทน
 - 5.1 โรงเรียนบ้านท่าอุเทน
 - 5 2 โรงเรียนบ้านธาตุ
- 6 กลุ่มโรงเรียนไชยบุรี-วังโพธิ์
 - 6 1 โรงเรียนชุมชนบ้านไชยบุรี
 - 6 2 โรงเรียนบ้านตาลปากน้ำ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่

- 1 กลุ่มโรงเรียนอีสาน 1
 - 1 1 โรงเรียนบ้านโคกวก
 - 1 2 โรงเรียนคงชัยสิทธิ์วิทยา
 - 1 3 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์
- 2 กลุ่มโรงเรียนบ้านยางบัวทอง
 - 2 1 โรงเรียนบ้านหนองโสน
 - 2 2 โรงเรียนบ้านตะเคียน
 - 2 3 โรงเรียนบ้านสวายสอ
- 3 กลุ่มโรงเรียนบ้านบัว
 - 3 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบัว
 - 3 2 โรงเรียนบ้านกระสัง
 - 3 3 โรงเรียนบ้านโคกระกา
 - 3 4 โรงเรียนบ้านม่วงวิทยา
- 4 กลุ่มโรงเรียนคุรุสัมพันธ์
 - 4 1 โรงเรียนไตรคามสิทธิศิลป์

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ได้แก่

- 5 กลุ่มโรงเรียนบ้านประโคนชัย
 - 5 1 โรงเรียนบ้านประโคนชัย (อำนวยการ)
 - 5 2 โรงเรียนประโคนชัยวิทยา
 - 5 3 โรงเรียนเรีตาวรร
- 6 กลุ่มโรงเรียนจรเข้มาก
 - 6 1 โรงเรียนบ้านจรเข้มาก
 - 6 2 โรงเรียนบ้านเมืองตำ
 - 6 3 โรงเรียนกระสังสามัคคี

- 7 กลุ่มโรงเรียนบ้านแสงทอง
- 7 1 โรงเรียนบ้านแสงทอง
- 7 2 โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม
- 7 3 โรงเรียนบ้านสารภี

ภาคผนวก ข

- วิเคราะห์จำนวนการใช้สื่อของครูในและนอกโครงการ
- วิเคราะห์แหล่งที่มาของสื่อ

ตาราง 14 จำนวนการใช้สื่อของครูในและนอกโครงการ

พฤติกรรมการสอน	ในโครงการ		นอกโครงการ	
	23 คน		37 คน	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
ใช้สื่อ	20	86.96	22	59.48
ไม่ใช้สื่อ	3	13.04	15	40.52

ตาราง 15 แหล่งที่มาของสื่อ

แหล่งที่มาของสื่อ	ในโครงการ		นอกโครงการ		ข้อสังเกตที่พบ
	20 คน		22 คน		
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ	
จัดทำขึ้นเอง	5	25.00	8	36.36	สื่อที่ครูใช้ส่วนมาก
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	3	15.00	-	-	เป็นบัตรคำ รูปภาพ
ศูนย์วิชาการจังหวัด	-	-	1	4.55	แบบแผนผสมคำ
โรงเรียนจัดซื้อ จัดทำ	12	65.00	13	59.91	แผนภูมิ ครูใช้สื่อ
อื่น ๆ	-	-	-	-	ประกอบการอธิบาย เนื้อหาบทเรียน สื่อการสอนไม่เร็ว ความสนใจของ นักเรียน ขาดสื่อ ใหม่ ๆ แปลก ๆ